

Časopis

revue pre duchovný život.

OBSAH:

číslo II.

42.

číslo 3.

Cesty. Mlynár: Buď vôľa tvoja 97. Soukup: Pútnik s Bohom 101. Beňuška: Nová úmluva 105. Myslavský: Sľúbený pokoj 110. Sertillanges: Kristovi priatelia 113. Kohút: List študentovi 116. Friethoff: Svedectvá vekov o Spoločnici Prostredníka 123. Svätý Tomáš Akvinský: Chudobný Kristus 128. Do výšav 129. Život 133. Literatúra 140.

REDAKTOR: prof. Dr. Inocent Müller, OP.

SPOLUREDAKTOR: P. Aquinas M. Gabura, OP.

SPOLUPRACOVNÍCI: P. Mag. Dr. Metod Habáň, OP; univ. prof. P. Mag. Garrigou-Lagrange, OP, Rím; univ. prof. Dr. P. Mag. Gašpar Frieht-hoff, OP, Fribourg; prof. P. Emilián Soukup, OP; univ. prof. Dr. Jozef Búda; univ. prof. MUDr. Jozef Babor; univ. prof. MUDr. Alojz J. Chura; P. Vojtech Müller, OP; Dr. Pavol Beňuška; prof. Dr. Anton Šurjanský; prof. Dr. Max. Chladný Hanoš; JUDr. Juraj Ra-jec; Dr. Ivan Mastylak, CSSR; prof. Ján Haranta.

Redakcia a administrácia: Trenčín, Nám. sv. Anny 1.

Casopis vychádza prvého každého mesiaca okrem prázdnin. Závierka čísla do 5. v mesiaci. Predplatné na rok 36.50 Ks. Bohoslovci a študenti 25 Ks. Pre Maďarsko 8 Pengő. Číslo šeku revue Smer 6181.

DRUHÉ VYDANIE knihy Garrigou-Lagrange:

K B O H U. Stále prichádzajú nové ob-jednávky našej knihy **K B O H U.** Prvé vydanie sa už minulo, tlačí sa druhé, preto prosíme svojich čitateľov a tých, čo už knihu objednali a ešte ju nedostali, aby trpezlivo vyčkali, kým objednávky vyba-víme. Druhé vydanie tejto knihy svedčí o tom, že na Slovensku je záujem o du-chovný život a že naša katolícka intelligen-cia chápe, na akých základoch zabezpečíme budúcnosť národa. Pousilujte sa preto, aby knižku **K B O H U** si prečítal každý inteligent-katolík.

Buď vôľa tvoja . . .

Dr. Tomáš Mlynár.

Denne vyslovujeme slová modlitby Pána: Buď vôľa tvoja, a nie vždy chápeme ich hlboký obsah. Veď naša vôľa je kráľovnou všetkých schopností, ona ich hýbe k činnosti, ona rozkazuje. Kto sa teda z úprimného srdca modlí, aby sa stala božia vôľa, zrieka sa v určitom smysle svojej vôle, svojho úsudku a podrobuje sa vo všetkom božej vôli; vravíme, že sa stotožňuje s božou vôľou, čiže prispôsobuje božej vôli. Stotožniť sa s božou vôľou znamená užšie sa pripuť k tomu, ktorý je životom duše, od ktorého v nadprirodzenom živote máme všetko. Preto právom tvrdia učitelia duchovného života, že stupeň našej duchovnej dokonalosti závisí od stupňa stotožnenia našej vôle s božou vôľou.

Stotožniť sa s božou vôľou znamená podrobiť sa celkom a úprimne božej vôli, ktorá sa nám prejavuje dvojako. Ponajprv ako mravné pravidlo našich činov, ktoré nám jasne naznačuje, čo máme konať, čo zanedbať. Tým mravným pravidlom sú božie príkazy a evanjeliové rady. Svätý Tomáš učí,¹ že je to vôľa prejavená, lebo príkazy a rady sú znamením čiže prejavom božej vôle. Boh vo svojej nekonečnej múdrosti zariadil všetko tak, že čo sa vo vesmíre stáva, musí sa stať na väčšiu česť a slávu božiu a musí to byť osožné na spásu ľudí. Zvykli sme hovoriť o božích navštíveniach, o rozličných skúškach, ktoré na nás Prozreteľnosť soslala. Túto božiu vôľu menujú bohovedci vôľou z a l ú b e n i a. S jedným i s druhým prejavom božej vôle načim sa stotožniť, a v tejto štúdii bude reč o stotožnení s božou pôľou prejavenu.

¹ Suma teol. I, ot. 19. čl. 11.

Kto sa stotožňuje s božou vôľou prejavenu, ten chce a koná to, čo Boh naznačil, aby sme chceli a konali. Vecne to vyjadril svätý František Salezský: „Kresťanská náuka nám predkladá pravdy, ktoré Boh chce, aby sme verili, ukazuje nám dobrá, po ktorých máme túžiť, tresty, ktorých sa máme báť, i to, čo máme milovať, príkazy, ktoré máme zachovávať, aj rady, ktoré máme nasledovať. Všetko toto je božia vôľa prejavená, lebo je v nej naznačené, čo Boh chce, aby sme verili, dúfali, báli sa, milovali a konali.“ Svätý František ďalej píše, že božia vôľa prejavená zahrnuje v sebe štyri veci: božie a cirkevné prikázania, evanjeliové rady, zvláštne vnuknutia, a pre tých, čo žijú v kláštoroch, stanovy a regulu.

Prečo Pán Boh dal ľudstvu príkazy, zákony, prečo nám rozkazuje, čo máme alebo nemáme konať? Nuž len preto, že je svrchovaný Pán a Vladár, teda má na to právo. Potom on je nekonečne múdry a dobrý, preto keď niečo káže konať, pre nás je to vždy dobré a užitočné. Treba sa teda podrobiť jeho zákonom, bez reptania a v duchu poslušnosti voči najvyššiemu Pánovi. Jeho vôľa sa prejavuje v zákone prirodzenom, v pozitívnom zákone božom, v zákonoch cirkevných aj v spravodlivých zákonoch občianskych, lebo ako napísal svätý Pavol rímskym kresťanom, „každá duša nech je poddaná vyšším vrchnostiam; lebo nie to vrchností, iba od Boha, ale ktoré sú, od Boha sú zriadené. A tak, kto sa protiví vrchnosti, božiemu zriadeniu sa protiví, a tí, ktorí sa protivia, sami si odsúdenie nadobúdajú“.² Apoštol chcel povedať, že kto chce byť kresťanský dokonalým, musí verne zachovávať zákony, a čím je kto vernejší zákonom, tým je milší Bohu, lebo zákon je prejavom božej vôle. A do skupiny božích aj ľudských zákonov patria tiež zá-

² Rim. 13, 1—2.

vázky stavovské; sú to zvláštne predpisy a zákony, vlastné jednotlivým stavom, ku ktorým Boh Iudí volá. Nemožno teda žiť duchovne, nábožensky, a nezachovávať zákony alebo zanedbávať stavovské povinnosti. Preto nežije nábožensky taký človek, čo vysesáda v kostole alebo v spolkoch a pritom sa nestará o domácnosť, o výchovu dietok. Nežije duchovne taký kňaz, čo sa o všetko stará, len nie o večnú spásu duší. To by bol naozaj škodlivý sebaklam, mylné smýšľanie, lebo bola by to práca, hádam aj cenná a ľudstvu osožná, ale proti božej vôli, teda na škodu vlastnej duše.

Nikde nie je predpísané, že človek musí zachovávať evanjeliové rady: chudobu, čistotu a poslušnosť, keď chce byť dokonalý, keď sa chce stotožniť s božou vôľou. Rady sú iba nástroje na dosiahnutie dokonalosti, ako učí svätý Tomáš. Ale môže sa stať, že príde na človeka pokušenie, v ktorom musí vykonať oveľa viac, ako predpisuje litera zákona alebo príkazu. Preto nepriamo kresťan niekedy je viazaný vykonať taký skutok, ktorý vyplýva iba z rady. Ale keď je reč o dokonalosti a keď niekto po nej úprimne túži, nemôže sa obísť bez ducha evanjeliových rád, musí si z nich osvojiť aspoň niečo, aspoň taký záväzok, ktorý je slučiteľný s plnením stavovských povinností. Je isté, že matka nemôže zachovávať takú radu, ktorá je neslučiteľná s manželskými povinnosťami a s výchovou dietok; kňaz apoštol nemôže odísť na púšť, nemôže sa zatvoriť do kláštora. Ale v každom stave môžeme pestovať aspoň ducha evanjeliových rád. Bohatý môže mať ducha chudoby, keď sa zriekne zbytočného prepychu a márnosti, aby mohol rozdávať hojnejšie almužny. Ducha čistoty môžu mať aj manželia, keď sa niekedy uskromnia v používaní manželských práv a najmä keď sa chránia toho, čo je zakázané alebo nebezpečné i v manželskom živote. Kto poslúcha predstavených ako

zástupcov božích, má ducha poslušnosti. Nie je teda ťažké osvojiť si ducha evanjeliových rád ani nemôže byť prekážkou pri plnení stavovských povinností. A kto má tohto ducha, rýchlejšie sa približuje k dokonalosti, dokonalejšie plní božiu vôľu, lebo rady sú tiež prejavom božej vôle.

Napokon s božou vôľou sa stotožňujeme aj vtedy, keď poslúchneme zvláštne božie vnuknutia, lebo to sú akési osobné rady, ktoré Pán Boh dáva každej duši zvlášť. Ale tu musíme byť veľmi opatrní; každé takéto vnuknutie podrobme úsudku spovedníka alebo duchovného vodcu, lebo ľahko sa môže stať, že sa oklameme. Zo skúsenosti totiž vieme, že duše, čo sú obdarené bujnou obrazotvornosťou, veľmi ľahko sa presvedčia, že Pán Boh k nim hovoril, že sa im zjavil, že mali zvláštne videnie. A naozaj nie je to nič inšie ako sen, ktorý sa im prisníva, kedy chcú, a tak, ako chcú. Kým duše bojazlivé a úzkostlivé mohli by pokladať za božie vnuknutie také prejavy, ktoré by mohli byť alebo z obrazotvornosti alebo aj od diabla. Skúsení učitelia duchovného života poukazujú na to, že zlý duch vie zväbiť človeka, aby konal niečo, čo je neslučiteľné s jeho stavovským povolaním, a dá tomu náter božieho vnuknutia. A toto môže byť najmä pre úzkostlivých veľmi nebezpečné. Lebo keď poslúchne, v mnohých veciach stáva sa smiešnym a zbytočne márne čas so všelijakými malichernosťami. Keď tým vnuknutiam odporuje, potom si zas myslí, že sa stavia proti Bohu, takže nakoniec sám nevie, čo robiť, upadá do duševnej skleslosti. Čo robiť v takýchto prípadoch? Keď vnuknutie radí niečo, čo zvyčajne robievajú horliví kresťania toho istého stavu alebo povolania a ktoré dušu neznepokojuje, nuž načim sveriť sa s tým duchovnému vodcovi a poslúchnuť ho. Ale keď ide o nejaké mimoriadne úkony, ktoré nevidíme ani v živote dobrých a horlivých kresťa-

nov, potom, pravda, nič neslobodno robiť, kým nevypočujeme úsudok spovedníka alebo kňaza, ktorý nás vedie v duchovnom živote.

Toto je obsiahnuté v slovách Otčenáša: Bud vŕľa tvoja! Keď sa ich denne modlievame, prežívajme ich, lebo potom budeme môcť vyznať s Kristom Pánom: Ja vždy činím to, čo sa páči Otcovi nebeskému.

Pútnik s Bohom.

Prof. P. Emilián Soukup, OP.

Svätý Tomáš Akvinský vravi, že najhlbšie jadro viery je prvá Pravda, to jest Boh ako neklamavá pravda. Neklamavá Pravda musí byť tiež jadrom života pútnika. Ňou musí byť preniknutý, lebo ona je zorničkou pri jeho prvých krokoch, vedúcou hviezdou aj životným slnkom jeho života a istoty jeho cesty. Boh je s pútnikom na jeho ceste, cieľ jeho cesty vlastne ho sprevádza už na ceste. Hĺbka pútnickej duše a celý úspech púte je spojený s trefou myšlienkou: **Pútnik s Bohom.**

Celkom sú tri možnosti. Jednu naznačil E. Hello: „Boh má za svoju slávu premožený byť od človeka; človek môže si len vtedy spievať, keď premohol Boha.“ Druhú možnosť naznačujú slová Villonove; keď mu mních povedal: Temer si dosiahol Boha, odpovedal: „Máš pravdu. Ale ja ďalej nechcem, neprekročím tú malú piad, čo mi chýba. Nedarí sa mi bojovať s Bohom. Boh musí prísť ku mne, lebo on má moc nad mojou krvou, a nie ja. Boh sa musí vyvíjať vo mne, kým nedozreje. Nechcem ho rušiť, prekážať mu, ani v pobožnosti ani v obyčajnom živote. Nech sa veci samy vyvíjajú vo mne, Boh nech mňa hľadá; ja už nehľadám. Čakám.“

Tieto dva spôsoby neboly len v hlavách básnikov. Reč Villonova je reč všetkých, ktorí majú tulácke vlohy, reč Hellova môže mať

bludný smysel a tiež nehodí sa pre pútnika, keďže je príliš sebavedomá. Svätý Tomáš Akvinský naznačil tretiu možnosť, ktorá je pre pútnika nevyhnutnosťou, ak má robiť ozajstnú púť. Preberá účinky viery čiže smýšľanie veriaceho človeka o Bohu a vraví, že dielom najozajstnej a živej viery je srdce dieťaťa a srdce očistené.

Miesto „srdce dieťaťa“ vraví svätý učiteľ „detská bojzlivosť“, ale z jeho vysvetlenia jasne vidíme srdce dieťaťa: „Človek sa bojí odlúčenia od Boha, takú úctu má k Bohu, že chráni sa akokoľvek porovnávať s ním, že Boha si cení ako nesmierne a najvyššie dobro a odlúčenie od neho má za najväčšie nešťastie. Preto viera pôsobí, že človek lipne za Bohom a je mu podrobený.“ O čistom srdci hovorí: „Rozumový tvor má najväčšiu hodnotu zo všetkých telesných a časných tvorov a preto sa znečistí, keď sa s láskou podrobil časnému tvorom. Od toho znečistenia očisťuje sa opačným pohybom, keď usiluje o to, čo je nad neho, totiž o Boha.“

Pútnik s Bohom neznačí Boha, pútnikom premoženého, ani pútnika nečinne čakajúceho, ale dieťa s Otcom milovaným, dieťa poddané, oddané, usilujúce o jednotu s Otcom.

Dieťa z lásky poddané. Viera ukazuje pútnikovi Boha s pohľadom a srdcom Otca, milujúceho a chcejúceho lásku. Kto miluje, ochotne sa robí poddaným milovaného. Preto vtelený Syn Boží, jedinečný vzor pútnikov, bol vedome a dokonale a všade podrobený Otcovi. Pútnik vo všetkých príhodách života vidí ruku Otcovu, ktorá nezávisí od pútnikovej vôle; čuje Otcov hlas v prikázaniach, radách a pokynoch. Nerovná sa Bohu, ale tiež necíti sa cudzím Bohu, nesmiernej добрote Otcovej sa podrobuje ako dieťa ideálnemu otcovi. Svoju cestu robí v smýšľaní a cítení dieťaťa, ktoré koná cestu podľa pokynov otca, ktorý neviditeľne, ale účinne sleduje a vedie svoje dieťa jeho

cestou, kým sa nevráti k otcovi po vykonanom poslaní.

Dieťa oddané v úctivosti. Keďže Boh je Otec takej nesmiernej hodnoty, nijaká iná hodnota nie je človeku príliš veľká v porovnaní s Bohom, obeť nijakej hodnoty nie je mu priveľká pre Boha. Pútnik je ochotný dávať Bohu až do vysilenia, neľutuje, keď dáva, ľutuje, že nemôže dávať, zabúda na vlastné záujmy, keď vidí záujmy Otcove. Ktosi krásne povedal: „Pútnik pokladá za vec svojej cti slúžiť na vlastné útraty.“ Neľaká sa nijakej práce, ani únavy, ani nebezpečenstva, keď má pracovať pre Otca, pre poznanie Otca, pre lásku k Otcovi. Išiel by hoci na koniec sveta; myšlienka na obetovanie života nijako nie je mu neznesiteľná. Keďže dieťaťu takeého Otca je nesmiernou eťou všetko, čo sa robí a trpí v spojení s ním, taký Otec stojí za všetko. Pútnik vie, že je za Boha daný, a preto prieči sa mu jednať sa s Bohom; vie, že by za svoje jednanie dostal menej ako Boha. Jemu ide len o česťnosť a pútnickú česť, lebo rozumie svojmu postaveniu, lebo vie oceniť svoje postavenie.

Pútnik s Bohom je ešte dieťa, usilujúce o jednotu, to jest o trvanie a prehĺbenie sjednotenia s Otcom. To je to isté ako usilujúce o zachovanie a zdokonalenie očisteného srdca. Pútnik sa ničomu nechce tak poddať, aby tým umenšila sa jeho poddanosť Bohu. Preto usiluje sa o najtrvalejší a čo najdokonalejší „opačný pohyb“, telom a duchom, myslou a srdcom hľadá svojho Boha. Vo všetkom hľadá spojenie s Bohom: raz s božou múdrosťou, inokedy s božou mocou, vždycky s božou otcovskou a priateľskou láskou. Potom pozná, čo chcel povedať Ježiš-Pútnik, keď vravel: „Tak sa budete modliť: Otče náš, ktorý si na nebesách, posväť sa meno tvoje, príď kráľovstvo tvoje, buď vôľa tvoja ako v nebi, tak i na zemi. Chlieb náš každodenný daj nám dnes a odpusť nám naše viny.

ako i my odpúšťame svojim vinnikom, a ne-
ved' nás do pokušenia, ale zbav nás zlého.'
Pozná, že je to jedinečná modlitba pútnická
a pútnikovi vždy dokonalo vyhovujúca. Vec
púte je tu uvážená, nakoľko ide o minulosť, prí-
tomnosť aj budúcnosť. Aby aj minulosť bola
vrátená a obrátená k Bohu, aby prítomnosť
bola u Otca udržiavaná, aby budúcnosť v ňom
zakotvila. Minulosť s darmi otcovskej lásky
a s hriechmi nevďačného; prítomnosť s rado-
stami a starosťami; budúcnosť so všetkými oba-
vami a nádejami. Keď sa pútnikovi Otčenáš
stane pútnickým Otčenášom, bude modlitbou
najhlbšej a najživšej viery, modlitbou najúčín-
nejšou na držanie u Boha všetkých podrobností
cesty pútnika, najvhodnejšou modlitbou na
pohyb od zeme k nebu. Lebo pútnický Otčenáš
je spočinením dieťaťa na otcovom srdci, návšte-
vou v otcovskom dome, spojením všetkého
s otcom, oddaľovaním od všetkého, čo by zna-
čilo sníženie hodnoty pútnika, keďže by to bolo
vzdialenie dieťaťa od otca. Ako samo slovo pút-
nik je najjednoduchší výraz života vo viere,
tak zasa Otčenáš pútnika je najjednoduchší
a preto najdokonalejší obsah pomeru pútnika
k Bohu. Tak vlastne je v Otčenáši pútnika celá
odpoveď na otázku o pútnikovi s Bohom. Je
v ňom celá trojica, ktorou sme odpovedali. Je
v ňom Boh, cesta a pútnik, je v ňom poddanosť,
oddanosť a sjednotenie, je v ňom láska, boja-
zlivosť a očistenie srdca. Preto pútnik sa má
veľmi starať o svoj Otčenáš. Má sa starať, aby
mu jeden Otčenáš trval dlho. Čím ďalej mu
bude trvať, tým kratšie bude jeho putovanie,
lebo sa čoskoro premení v začiatočné prežíva-
nie cieľa púte. Až sa prestaneme diviť, ako sa
mohli stať svätými tí, ktorí sa nevedeli modliť
nič iného a nič iného sa za celý svoj život ne-
modlili ako Otčenáš, potom budeme celými pút-
nikmi a naše putovanie bude v správnom po-
mere k Bohu.

Nová úmluva.

Dr. Pavol Beňuška.

Keď Ježiš podával kalich, povedal: „Pite z toho všetci, toto je krv moja (novej) úmluvy...“¹ Pavol a Lukáš majú iné formuly. „Tento kalich je nová úmluva v mojej krvi...“² Aký je význam dôležitého slova „úmluva“?

Načim uviesť najprv, že medzi formulou Matúša a Marka na jednej strane, Lukáša a Pavla na strane druhej, rozdiel je viac vo výrazoch ako v podstate ich významu. Prví dvaja kladú väčšiu váhu na príčinu — krv —, ktorá spečatuje úmluvu, druhí dvaja zase vyzdvihujú výsledok, — úmluvu — v krvi spečatený.³

Preklad „d i a d é k e“ na úmluvu, smluvu, je odôvodnený proti iným pokusom,⁴ najmä textom Exodu XXIV, 8, na ktorý Ježiš naráža, a i známym proroctvom Jeremiášovým.⁵ Exodus opisuje slávnostnú chvíľu, v ktorej na úpäť vrchu Sinai spečatená bola úmluva medzi Bohom a Izraelom. Mojžiš na výzvu božiu priblížil sa k Jahve a priniesol s hory „všetky rozkazy a zákony“; celý ľud izraelský súhlasne odpovedal, že bude plniť príkazy Jehova. Zавčas rána Mojžiš postavil na úpäť vrchu oltár a v prítomnosti ľudu priniesol Bohu obeť. Ľudu prečítal „knihu úmluvy“; tento zasa slávnostne sľúbil, že bude zachovávať všetko, čo Jahve prikázal. Nato Mojžiš krvou obetovaných zvierat pokropil ľud a povedal: „Hľa, krv

¹ Mat. 26, 28; Mar. 14, 24.

² 1 Kor. 11, 25; Luk. 22, 20.

³ Porov. P. Prat, *La Théologie de Saint Paul*, 18., vyd. Paris 1930, sv. I., str. 148, ktorý odôvodňuje totožnosť oboch formúl.

⁴ Porov. najmä A. Deissmann, *Licht vom Osten*, 4. vyd., Tübingen 1923, ktorý prekladá nie „úmluva“, ale ako „jednostranné opatrenie, nariadenie“, *einseitige Verfügung*. Porov. Goossens, *spom. dielo*, str. 180.

⁵ 31, 31.

úmluvy, čo Jahve uzavrel s vami o všetkých týchto slovách." Ľud izraelský prostredníctvom Mojžišovým uzavrel s Bohom smluvu, ktorá bola spečatená, pokropená krvou obetných zvierat.

Ježiš je nový Mojžiš, ktorý prišiel doplniť staré zákony, dať „nové víno“, nový zákon boží. A ako kedysi Ľud izraelský na úpäti Sinai prijal zákon, čo mu Mojžiš predložil, tak i učeníci, bunka to nového vyvoleného národa, „našli slová života večného“⁶ u Ježiša, tie prijali a jemu slúbili vernosť.⁷ Mojžiš uzavrel úmluvu a potvrdil ju krvou obetujúcich zvierat; Ježiš uzaviera tiež nový pakt, novú úmluvu. Neopovrhzuje ju však v krvi zvierat, ale vo svojej vlastnej: „Toto je moja krv úmluvy. Toto je úmluva v mojej krvi.“ Je teda podobnosť medzi úkonmi na úpäti Sinai a vo večeradle: v oboch prípadoch uzatvára sa smluva a potvrdzuje sa krvou.

Je len prirodzené, že pakt uzavretý Ježišom je nová úmluva, „kainé diadéke“; výraz, ktorý sa vyskytuje u Pavla a Lukáša shoduje sa s celou ekonomikou evanjelia, ktoré je nová blahá zvesť pre ľudstvo. Ježiš uskutočnil proroctvo Jeremiášovo:⁸ „Hľa, prichádzajú dni, keď uzavriem s domom Izraela a s domom Judu novú úmluvu...“ Táto nová úmluva veľmi predstihuje pakt, čo Jahve uzavrel s vyvoleným národom na úpäti Sinai, keď vyviedol Ľud svoj z Egypta. Túto úmluvu zrušili; nový pakt bude charakterizovaný tým, že zákon boží nebude len vonkajším predpisom, ale vpísaný bude do srdca ľudských a všetci ľudia spoznajú Boha. Boh bude patriť svojmu ľudu a Ľud jemu. Ježiš je prostredníkom novej úmluvy. List k Židom mu túto úlohu priamo pripisuje a potvrdzuje svoje tvrdenie práve textom proroka Jeremiáša.⁹

⁶ Ján, 6, 69.

⁷ Mat. 16, 16.

⁸ Jerem. 31, 31 an.

⁹ Žid. 8, 6—13.

Z uvedeného vysvitá, že výraz „diadéke“ nemožno preložiť priateľstvo, bratské spojenie alebo závet. Pravda, tento výraz má v Písme svätom často aj smysel testament, závet;¹⁰ práve preto načim dobre skúmať súvis. Také je pravidlo, ak chceme správne vystihnúť smysel ľudskej reči.

Niet pochyby o tom, že vo vzťahu s Exodom¹¹ a Jeremiášom¹² ide aj pri poslednej večeri o dvojstrannú smluvu. Tento vzťah je tým oprávnenejší, že u Pavla a Lukáša je reč o novej úmluve. No túto novú úmluvu možno pokladať aj za posledný dar Ježišov, daný nám pred jeho smrťou. Takto zahrnuté sú oba významy.¹³

Eucharistia — obeta.

Krv úmluvy podľa Exodu bola krvou obetnou, z obetných zvierat. Aj Ježiš uzatvára novú úmluvu v krvi, spečatuje ju svojou krvou, ktorú podáva za nápoj svojim učeníkom. A ako stará úmluva spečatená bola krvou obetnou, podobne uzatvára sa i nová smluva. V Eucharistickom nápoji učeníci prijímajú krv obetnú.

O akú obeť tu ide?

Podľa Pavla Ježiš povedal: „Moje telo za vás“, podľa Lukáša ešte „telo, ktoré sa za vás dáva“. Marek má: „Krv vyliata za mnohých.“ Matúš k tomu dodáva: „na odpustenie hriechov“. Z paralelizmu, ktorý jestvuje medzi jednotlivými formulami, vzťahujúcimi sa na chlieb — telo a víno — krv, načim uzatvárať, že Ježiš myslí pri poslednej večeri na telo a krv obetovanú. „Krv vyliata, telo dané“ naznačujú, že ide o smrť ponímanú ako obeť. Ježiš na kríži vylial svoju

¹⁰ Porov. Ruch. stĺp. 810—811.

¹¹ 24, 1—8. ¹² 31, 31 an.

¹³ Porov. Lagrange, *Evangile selon saint Marc*. 4. vyd., str. 379—380; Ruch. stĺp. 811.

krv a tam dal svoje telo, tam sa obetoval. Je tu teda zmienka o utrpení kríža, ktoré sa poníma ako obeta.¹⁴

Táto myšlienka nijako nemusela byť prekvapujúca pre učeníkov. Veď Ježiš pred príchodom do Jeruzalema ich pripravoval na túto tragickú obetu,¹⁵ na jej spasiteľné účinky.¹⁶ A keď si spomenieme na Starý zákon, najmä na proroka Izaiáša¹⁷ na útrapy a smrť „služobníka Jahveho“, na spasné účinky tohto utrpenia, význam slov Majstrových mohol im byť ešte zrejmejší. Ježiš zdôrazňuje, že jeho smrť je užitočná apoštolom a mnohým. Ale tento význam nevystihuje plný obsah jeho slov: „z a v á s, z a m n o h ý c h“.

Popri myšlienke osožnosti predložka „upés“ má i význam: náhrady za... Ježišova smrť je nielen užitočná pre apoštolov a mnohých, ale Ježiš svojou smrťou dáva sa miesto nich.¹⁸ Matúš iba rozvádza túto myšlienku a jasnejšie ju vyjadruje, keď pridáva, že krv je vyliata „na odpustenie hriechov“.

Zaujímavé je, že výrazy „telo dané, krv vyliata“ sú v prítomnom čase.¹⁹ Niektorí autori²⁰ z toho usudzujú, že nevzťahujú sa na obetu kríža, lež na obeť, na mystické vyliatie krvi už pri poslednej večeri.

Pravda, prítomný čas pričastí dáva akýsi podklad tomuto výkladu. Načim však uviesť.

¹⁴ Porov. Batiffol, spom. dielo 131.

¹⁵ Mat. 20, 19.

¹⁶ Mat. 20, 28; Mar. 10, 45.

¹⁷ 52, 13—53, 12.

¹⁸ Užitočné je porovnať v tomto smysle proroctvo Izaiášovo 53, 12.

¹⁹ Vulgata má futurum „effundetur“. Nútení sme prijať, že v dôležitých dogmatických textoch nie je vo Vulgáte nijaká chyba (Denz. 1787). Možno však pripustiť, že vo Vulgáte nie je vždy najvernejšie preložený pôvodný text. Porov. napr. Ruch, stlp. 807.

²⁰ A. Lamiroy, De essentia ss. missae sacrificii. Louvain 1919. str. 21—24.

že gréčtina doby helémizmu rada používa prítomný čas miesto budúceho, aby reč bola živšia.²¹ Tento spôsob vyjadrovania je tým oprávnenejší, keď ide o udalosti najbližšej budúcnosti, už temer súčasnej.

Pri poslednej večeri umučenie Ježišovo sa už začína. Pravda, tuná ešte telo Ježišovo nie je zdrvené, krv jeho nie je vyliata. Preto je lepšie vzťahovať uvedené pričastia na smrť Ježišovu na kríži. I rozdelenie tela a krvi, o ktorých Ježiš hovorí, lepšie sa shoduje s tým, keď tieto slová vzťahujeme na obeť kríža, kde strata života nastala vykrvácaním, oddelením tela a krvi.

Predsa však aj pri poslednej večeri Ježiš sa už obetuje, už sa dáva ako obetný pokrm a ako obetný nápoj. Krvavá obeť, príde niečo neskôr; ale odteraz už pri večeri Ježiš obetuje sa Bohu nielen myslou, srdcom alebo vôľou, „ale úkonom a vonkajšími slávnostnými a významnými slovami, ktoré zaznačené sú v Evanjeliu a u Pavla“.²²

Iba Lukáš a Pavol prinášajú ako integrálnu súčiastku opisu poslednej večere rozkaz Ježišov opakovať ju, aj to nie jednako. Lukáš ho uvádza pri rozdávaní chleba,²³ Pavol dva razy, pri rozdávaní chleba a pri podávaní kalicha.²⁴ Oba ho pripisujú Ježišovi a oba i označujú, aký ráz má mať toto opakovanie. „Toto čiňte na moju pamiatku.“ Pavol²⁵ obširnejšie uvádza, v akom smysle majú veriaci chápať opakovanie

²¹ V. Goossens, spom. dielo str. 186.

²² Porov. Ruch, stĺp. 806. Porov. tiež M. de la Taille, *Mysterium Fidei*, str. 39. „... jam actualiter sacratur Deo in ordine ad veram illam effusionem et mactationem futuram. Sicut Christus igitur hic et nunc transfertur in Dei mancipium, sic jam suae addicitur passioni.“ — Porov. tiež Lagrange, *Evangile selon saint Marc*, Paris 1911, str. 355—356.

²³ Luk. 22, 19.

²⁴ 1 Kor. 11, 24—25.

²⁵ 1 Kor. 11, 26.

Eucharistie: „Lebo kedykoľvek budete jesť tento chlieb alebo piť tento kalich, budete zvestovať smrť Pánovu...“ Keď uvážime, že posledná večera smeruje k blížiacej sa smrti Ježišovej, že vlastne pri nej začína sa už tragické utrpenie, že pri nej Ježiš je už obetou, vtedy nie je ťažko pripustiť, že Pavol v správnom smysle vysvetľuje slová Ježišove. Eucharistia takto je obrad, ktorý pripomína a opakuje smrť Ježišovu.

Sľúbený pokoj.

Dr. Michal Myslavský.

Túžime po pokoji, očakávame víťaza, čo otvorí bránu zaslúbenej zeme pokoja, ktorý dnes chýba celému svetu. A nebojme sa hneď na začiatku priklincovať, že bránou do zaslúbenej zeme pokoja je vnútorný pokoj svedomia. O tomto pokoji málo sa píše, hoci vnútorný pokoj svedomia je základom toho pokoja, ktorý sa má prejavovať vo vonkajších vzťahoch medzi národmi. Ľudstvo musí si najprv vydobíť pokoj duše, vnútro každého jednotlivca musí ovládať prirodzený i nadprirodzený poriadok, a potom Kráľ pokoja prevezme vláderské žezlo nad ľudstvom a dá všetkým národom, čo im podľa práva a spravodlivosti patri. Ide teda najsamprv o nadprirodzený pokoj, bez ktorého je nemysliteľný občiansky alebo svetový pokoj. Výstižne to naznačil Kristus Pán, keď povedal: „Pokoj vám zanechávam“, ale k tým slovám dal hneď aj vysvetlenie, lebo ďalej vravel: „SVOJ pokoj vám dávam, nie ako svet dáva, ja vám ho dávam.“¹ A na inom mieste hovoril: „Nemyslite si, že som prišiel pokoj uviesť na zem; neprišiel som uviesť pokoj, ale meč.“²

Pokoj je taká hodnota, ktorú si načim zaslužiť usilovnou a obetavou prácou. Pokoj je

¹ Ján 14, 27.

² Mat. 10, 34.

ovocím jednoty, svätý Augustin napísal, že je to tranquillitas ordinis, akési súladné utíšenie poriadku, je to sjednotenie ľudských túžob v jednom spoločnom chcení. Nesmieme si teda myslieť, že pokoj je vedomie stáleho odpočinku, bezstarostlivosti, ako to bolo u prvého človeka pred pádom. Takýto pokoj bol iba výsadou, a túto stratil Adam pre seba i pre nás. Pokoj, ktorý predpokladá súlad medzi všetkými schopnosťami v ľudskej duši, musíme si vybojovať, musíme ho takrečeno vykopať, vyhrabať z neporiadku, ktorý vládne v našom vnútri, a toto sa nepodarí bez boja. Bossuet napísať, že je to taký „vznešený huk“, ktorý je predohrou pokoja a ktorý na nás bude dorážať až do posledného dychu, lebo náš posledný dych bude spolu posledným úsilím o sústreďenie všetkých našich schopností a síl na jedno spoločné dobro. Kresťanský pokoj je teda ovocím práce, je to pokoj vybojovaný.

Tak načím rozumieť i siedme blahoslavenstvo: „Blahoslavení pokojamilovní“. Nie je tu reč o bezstarostnom a pohodlnom živote nasýtených ľudí, ktorých nič nevyruší a nepohne k zmene tohto života. Pokojamilovní má v Písme svätom celkom iný význam. Je to človek, ktorý sústreďuje svoje sily na vydobytie pokoja vo vlastnom srdci a pritom sa usiluje, aby uštedril z tohto pokoja aj bližnému. Je to využitie duševnej i telesnej energie na to, aby v duši zavládla jednota, aby všetky schopnosti a náklonnosti boli podriadené jednej vôli.

Pre duchovný život je dôležité poznamenať, že toto podmaňovanie a sjednocovanie vnútorných síl v človeku závisí dosť často od dedičných vlastností a od nadobudnutých zvykov. Niektorí môžu mať napr. bojazlivú povahu, môžu byť telesne slabo vyvinutí, môžu byť u neho aj nedostatky rodinnej výchovy, a taký človek neustrasie sa do smrti rozličných úzkostí a aké-

hosi nepokoja, hoci žije ctnostne. A v živote svätcov vidíme, že Pán Boh dopúšťa dosť často akúsi pochybovačnosť alebo strach, preto niektorí museli viac bojovať. A na druhej strane sú aj takí ľudia, čo veľa trpia telesnými chorobami, človek by myslel, že zúfajú, a pritom v ich duši vládne pokoj, v bolestiach sa radujú. Preto sjednocovanie duševných síl a schopností nie je u každého človeka rovnaké, je to práca osobná, ktorej výsledok je podmienený viacerými vnútornými aj vonkajšími činiteľmi. Človek, čo už ťažko zhrešil, ktorý vo veľkých veciach porušil boží poriadok, ten bude mať viacej roboty so sebou, ako povedzme nevinná duša, lebo po hriechu ostávajú rany, ktoré náčim hojiť, a niekedy až do smrti.

Nuž pokoj prežívajúci kresťan nikdy netvrdí, že nemusí riešiť nijaké problémy, že nemá ťažkosti, že ho nikto nevyrušuje, že o nič sa nemusí starať. Naopak, práve pred ním stojí riešenie najťažšej problematiky, lebo musí nájsť základňu trvalého pokoja, pokoja svojho vnútra, a na to musí sústrediť všetky svoje sily.

Z toho potom vyplýva, že trvalý, stály pokoj nebude našim údelom tu na zemi, hoci sa musíme pousilovať dosiahnuť najvyšší stupeň tej súladnej vnútornej jednoty, z ktorej vyrastá sladké ovocie pokoja. Musíme zabezpečiť v duši ponajprv poriadok (ordo), a potom príde utíšenie (tranquillitas), lebo kto chce mať v duši pokoj, utíšenie bez predchádzajúceho poriadku, stratí časom všetko. Najlepšiu cestu k pokoji ukázal hádam Pán Ježiš v týchto slovách: „Vezmite na seba moje jarmo — to teda najprv, a až potom — nájdete odpočinok pre svoje duše.“³ Cesta utrpenia, križová cesta vedie do domoviny pokoja, preto Bohu oddané duše nech sa netrápia, keď nie sú si isté, či všetko vykonaly na

³ Mat. 11, 29.

zaistenie pokoja duše, lebo túto istotu budú mať až vo večnom pokoji. Kým sme na svete, nesmieme prestať strážiť hradby pokoja duše, nemôžeme sa oddať nečinnému odpočinku, lebo vnútorný pokoj nie je výslednicou leňošenia, pohodlného využívania a zneužívania božích dobier, lež odmenou za mravčiu prácu, za úsilie utvoriť vo vlastnej duši zo všetkých síl a schopností súzvučný chválospev na slávu božiu. Áno, to je najreálnejší výmer pokoja! Veď neraz sami cítíme, že nám niečo chýba, že nemáme pokoj, že nás čosi trápi. A keby sme pozreli až na dno duše, poznali by sme, že príčinou toho je nesúlady, nepodrobenosť všetkého Bohu. Odopreli sme niečo Bohu, preto nemáme pokoj. Dajme mu to, podrobme mu všetko v stotožnení s jeho vôľou, potom zavládne v našej duši poriadok, ktorý je najistejšou zárukou vnútorného pokoja. A keď náš vnútorný svet v súladnom podrobení zapojí sa do večného božieho poriadku, boží pokoj a jednota ovládne tiež verejný a spoločenský život sveta.

Kristovi priatelia.

A. D. Sertillanges, OP.

„A pri križi Ježišom stály jeho matka a sestra jeho matky Mária Kleofášova a Mária Magdaléna.“¹ Obďaleč stála menšia skupina priateľov, totiž ženy, „ktoré prišli za Ježišom z Galilejska a posluhovaly mu“.² Bol tam aj Ján, ale sám sa nemenuje vo svojom Evanjeliu. Ale kde boli dvanásti?

Vzdialili sa. Ústne podanie tvrdí, že sa skryli vo veľkých hrobkách v cedronskom údolí. Pravdepodobne sa pokryli v blízkych domoch, kde prestrašení a v smútku očakávali, čo sa stane. Majster už zomrel za nich. Kráľovstvo je bez kráľa, škola bez majstra, rodina bez

¹ Ján 19, 25.

² Mat. 27, 55.

otca. „Ubijem pastiera — povedal Pán Ježiš sám, odvolávajúc sa na proroka — a rozpáchne sa stádo ovčie.“³ Hej! „skala“, Šimon, „horlivec“, Andrej, „statočný“, Juda a Tadeáš, „silní“, Jakub, „bratia“ Ježišovi, a vy ostatní, kde ste? Takto chcete byť svedkami smrti? Či sa nebudete červenaf? Chcete byť len svedkami vzkriesenia, a smrti nie?

Apoštolovia nie sú tam. A predsa, akou láskou ich Kristus zahrnoval, v akom dôvernom spojení s nimi žil! Pomenoval ich svojimi priateľmi, svojimi dieťkami, svojím stádom, mal k nim súcít ako dobrá matka, a keď ich vychovával bol k nim taký trpezlivý a milý. Predvídal ich chyby, preto už vopred ich tešil, aby zmiernil duševné súženie ich srdca. Veď vopred im tiež oznámil, že ho opustia. Nuž nemali mu ostať verní? Prečo sa báli postaviť pred kríž, pred odsúdeného?

Majster ich poznal, poznal ich lepšie, ako oni seba, on prenikol všetko. Sú slabí, menliví, sebeckí, nechápaví a teraz skleslí. Ale neprestali veriť, a to ich zachránilo. Majstrovi vždy postačila ich dobrá vôľa, ktorá o krátky čas mala byť posilnená a pretvorená Duchom Svätým. Myslí na apoštolov pod dojmom poslednej večere, myslí pritom aj na chvíle, keď ich povolal, aby ho nasledovali. Tí Iudia nechali všetko a išli za Kristom, a neskoršie za neho zomrú. Zdá sa teda, že Kristus si nevšíma ich neprítomnosť, v Jánovi vidí ich všetkých.

Apoštolovia sú pod krížom, svojím duchom sú tam, svojou vierou. Majstrovi oddaným srdcom, svojím apoštolským povolaním a vernou dušou, len strach vzdialil ich od kríža telesne. Preto Ježiš im žehná a vylieva za nich svoju krv. O niekoľko dní pomenuje ich bratmi, viditeľne im sverí svoje veľké dielo, dá im všetky národy za duchovné dedičstvo, budúce veky im budú náležať.

³ Mat. 26. 31.

Oni vydajú o ňom svedectvo, ich srdcia stanú sa živými pergamenmi jeho zákonov. Im sverí spásu ľudstva, oni musia zasadiť svätý kríž do všetkých končín zeme. To budú základy jeho svetovej budovy, zázračné konáre veľkého stromu, veľké svetlá sveta, pramene, z ktorých sa budú živiť národy, žiarivé hviezdy na kresťanskom nebi. Lebo nemôžeme zaprieť, že osvecujú a vedú svet i dnes. Boli to veslári, mýtnici, tesári, múdri veru neboli; báli sa, kým ich neposilnila milosť, kým sa nestotožnili s krížom. Hľa, takí boli naši predkovia. Áno, to je práve zázrak kríža! Dvíha každého, kto ho nesie, zachraňuje aj toho, čo ho opúšťa, len keď srdce je k nemu blízke.

Apoštolovia sú pod krížom, ale nie všetci. Jeden chýba.

V ten deň ráno, keď Ježiša definitívne odsúdili na smrť, istý človek odišiel do poľa. Zdalo sa, že je akosi poplašný. Cítil sa strašne opustený. Díval sa okolo seba a zdalo sa mu, že všetko ním opovrhne. Bol Veľký piatok. Ten človek pohrdol odpustením. Krv, čo tiekla po kríži jeho vinou, nezdala sa mu byť prameňom, v ktorom by sa bol mal prvý očistiť. Našiel strom v poli, na ktorom sa obesil a zahynul v priepasti púšte. Vrhol sa do náručia dvojakej smrti.

Neďaleko kríža stoja aj sväté ženy. Tie išly za Kristom na jeho cestách všade, a teraz keď ide o to, aby mu poslúžily naposledy, sú pri ňom, neopustily ho. Ich prítomnosť pod krížom Kristovým je prozreteľne symbolická: môžeme vytušiť, akú úlohu bude mať v kresťanstve a vôbec v živote Ježišovom žena. V zriadení rodiacej sa Cirkvi žena mala dôležitú úlohu. Svätý Lukáš píše, že po Galilejsku s Kristom Pánom chodieval Peter a jedenásti, ktorí mu pomáhali v apoštolskej práci, a boly tam aj ženy. Pán Ježiš predtým uzdravil niektoré z rozličných chorôb, alebo vyhnal z nich

zlých duchov, a tie chodievaly za apoštolmi na cestách a staraly sa o ich hmotné potreby.

Tie nábožné ženy, verné Ježišovi od prvej hodiny, ostanú mu verné až do konca. Ony prídu navoňavkovať jeho hrob, budú svedkyňami jeho vzkriesenia, zúčastnia sa na milostiach Ducha Svätého na Turíce, zasvätia sa službe božieho Priateľa a nikdy ho neopustia. Na Kalvárii pod krížom sú uvedené do svojho „úradu“. To bude tiež dedičstvo ich sestier v kresťanstve: stáť pod krížom, kde bolo posvätené ich ženstvo a kde našlo svoje najrýdzejšie zastúpenie.

Všetky tie duše pod krížom precitily vznešenú sladkosť a nežnú silu Ježiša proroka, mesiáša a mučeníka. Svojou veľkosťou si ich podmanil, svojou dobrotou udržal pri sebe a svojimi bolesťami ešte väčšmi si ich priputnal. No a žena je od prirodzenosti tešiteľkou. Pretože dáva svetu život, vie ho chápať a hodnotiť, preto vie pomáhať, vie tešiť. Láskou Kristovou preniknuté srdcia pobožných žien boli naplnené radosťou, že mohly Kristu slúžiť, s ním trpieť, s ním sa radovať na apoštolských cestách, pod krížom a pri jeho víťazoslávnom zmŕtvychvstaní. Všetkých držala pri kríži viera a láska, preto boli priateľmi Ukrižovaného.

List študentovi.

Prof. Juraj Kohút.

Mladý priateľ!

Myslím, že som Ti dostatočne poukázal na potrebu vážne sa vyrovnáť s problémami duše aj na hodnoty, individuálne i sociálne, nášho náboženstva. Verím, že aj Ty uznávaš nástojčivosť týchto problémov i užitočnosť metafyzického nazerania na životný cieľ človeka. Katolicizmus predstavuje skvelé hodnoty, ktoré, ak sa uplatnia, pripraví ľudstvu šťastie, ra-

dosť, dobrobyt. Od Tvojej oprávnenej a múdrej zvedavosti však čakám, že sa ma opýtaš, ako je možné, že ľudstvo za dvatisíc rokov úplne nepoznalo a neusilovalo sa spoznať tieto prekrásne hodnoty; ako si možno vysvetliť tvrdošijné a blúznivé odvracanie sa od Svetla lásky, spravodlivosti a absolútnej dokonalosti, čiže ako môže byť ľudstvo také, ako som ho opísal vo svojom predošlom liste a ako ho aj Ty poznávaš z dennej skúsenosti; prečo sa tak nebezpečne hrá v priepasti tmy a nenávisťi. Veď predsa nikto neodmieta hodnoty, ak ich naozaj poznal ako hodnoty. Preto nikto nemôže odmietnuť ani náboženstvo, ak ho poznal ako ozajstnú hodnotu a silnú pomoc životnú, ako žriedlo životnej radosti a ak ho voľakedy prežil ako silu duchovnú, významnú pre život. Či ľudia neodstupujú od náboženstva vlastne preto, že v ňom takéto poklady nenachádzajú.

I na takéto otázky a námietky pokúsím sa Ti odpovedať. Predovšetkým si uvedom, že človeka veľmi nevábi dobro neviditeľné, také, ktoré nepoznávame priamo, ale až v jeho následkoch. Láska je síce hodnota, ale neviditeľná, duchovná: nábožnosť, mravnosť, spravodlivosť, práca tak isto. Peniaz napríklad očarúva ľudstvo, pretože zaň si môže kúpiť čokoľvek, čo potrebuje na zachovanie a spríjemnenie života, čo možno hmatať, jesť, piť, voňať atď. Ale za lásku alebo nábožnosť si nikto nič hmotného nekúpi. Hmotné dobro sa propaguje samo svojou kvalitou, duchovné dobro nekričí, nedráždi, zrak sa na ňom nepasie, sluch ho nevníma, jazyk ho nevychutnáva; životom plynie pokojne, pomaly, bez huku a šumu, v skrytosti dobrých srdce a duši, dá sa len prežívať. (Ani najvyššia hodnota, Kristus, nenarodil sa v kráľovskom paláci, pri dunení mažiarov, ale v chudobných jasliach a za tichej noci; preto nepodmanil si svojim učením celý svet, ktorý sa rád dá omámiť vonkajším leskom a slávou, ale dlhým po-

učovaním a hlavne príkladom získal si sopár ľudí-rybárov, ktorí potom jeho učenie, podobne úmorným spôsobom, šírili ďalej, vstúpujúc ho do srdca hlbavejších ľudí. Kristus mohol spraviť, aby viera padala ľuďom ako jablko so stromu, sama od seba; no neurobil to, lebo vedel, že by si ju človek — ktorý má úprimne rád len plody krvopotnej práce a kŕčovitého boja — takto získanú nevážil. Preto si ju musíme všetci vybojovať, a keďže ju dostávame len po tuhom boji, je nám vzácna, je nám hodnotou). Aby sme mohli duchovné dobro zaštepíť aj do srdca bližného, musíme vynaložiť mnoho námahy, musíme v ňom roztrhať démonické osídla, premôcť jeho pohodlnosť a duchovnú ospanlivosť. Cesta k duši je veľmi ťažká, na nej treba prekonávať skazenosť ľudskej prirodzenosti, žiadostivosť tela a oči, pýchu života a boj s kniežaťom temnosti.

Náboženstvo je síce dielom Boha, je náukou Kristovou, čo už samo zaručuje jeho hodnotu, ale najhlavnejšou skúškou každej náuky je skutočnosť, ktorú voláme život. Chápuc náboženstvo s hľadiska významu pre život, možno namietneš, že sa ono naskrze neosvedčilo, že ľudstvu nedonieslo to dobro, ktoré mu sľubovalo. V záujme objektívnej pravdy však musíš byť opatrný pri posudzovaní. Nie je totiž pravda, že náboženstvo neposkytlo ľudstvu sľubované dobro. Pohliadni na plejádu svätcov a ľudí úprimne oddaných Bohu a uvidíš blažené tváre, ktoré ani v utrpení nestrácajú úsmev a ktoré naozaj šíria lásku a pokoj Kristov v kráľovstve Kristovom. Ak ľudstvo teraz trpí na rozličné neresti, to je znakom toho, že ono náboženstvo neprijalo. A tým, čo Boha neprijmú, ani náboženstvo nesľubuje nijaké dobro. Ovocie neoberá človek, ktorému sad nepatrí, ale len a len vlastník sadu.

Ale i božskú náuku, ak ju má prijať celé ľudstvo, treba rozširovať. A musia ju rozširo-

vať ľudia vo svojej nábožnosti dôsledni, telom-
dušou oddaní Bohu, ľudia, ktorí svoju nábož-
nosť nedokazujú slovami, ale skutkami. Ľud-
stvo neverí ani evanjeliu, ak je hlásané len slo-
vami. Najmä v dnešných časoch odohráva
ctnostný život oveľa významnejšiu úlohu ako
kedykoľvek predtým. A aj my, katolíci, si radi
zahráme na ľudí s dvoma tvármi. Pekne reč-
nime, ešte krajšie kárame iných, ale náš život
je peleš lotrovská, pre seba zľahčujeme katolí-
cizmus. Nič však tak neškodí katolicizmu, ako
takýto dvojfarebný postoj k učeniu Kristovmu.
Dnešný človek sa stal v pomere k písaným
a hlásaným náukám pochybovačným, pretože
mnoho hlásateľov katolicizmus v jeho očiach
zdiskreditovalo. Moderný človek preto verí len
skutočnosti, činom, životu. Inými slovami po-
vedané: hodnoty náboženstva treba ľuďom uka-
zovať v činoch, treba ich propagovať činmi.
A toto môžu úspešne robiť len ľudia veľkej,
ba hrdinskej hodnoty duchovnej, u ktorých
učenie Spasiteľovo odzrkadľuje sa v živote
kresťanskom. Na svete by bolo lepšie, keby
svätcov a ľudí úprimne oddaných Bohu bolo
čím viacej. Potom by náboženstvo neposkyto-
valo duchovné dobro len jednotlivcom, ale i
spoločnosti a celému ľudstvu. Ide teda o to,
aby sme sa my všetci, ktorí uznávame Boha,
stali uskutočňovateľmi jeho zásad v tom pro-
stredí, do ktorého nás postavil život. To je úlo-
ha najmä pre mládež. Aj v našej vlasti nájde-
me veľké pracovné pole, i medzi nami je mno-
ho ľudí, ktorí sa dajú nečinne unášať prúdmi
plytkého života. Veľa Slovákov patrí ku kato-
licizmu len v matrikách, z tradície, pretože ich
prarodičia a rodičia boli katolíckmi. Tento ata-
vizmus je síce pre náš národ šťastím — Slováci
sa nikdy nestali výstrednými bojovníkmi Sa-
tana — ale nemôžeme sa s ním uspokojiť, ak
chceme svoj národ obrodíť v duchu Lásky
& Pravdy. Atavistickí katolíci nemôžu povzná-

šať svoje okolie, nemôžu propagovať hodnoty náboženstva. Na také úlohy musia prísť katolíci plnší, plnší v zásadách i v činoch. Pozorujúc život okolo seba, spoznáš, že aj medzi Slovákmi ešte žblnkocú jarčeky lásky k bližnému, mravnosti, žertvovania a túžby po ideáloch; duchovná situácia u nás ešte nie je zúfalá. Ale aby náš národ na ceste k dokonalosti nestagnoval, ba aby nekráčal račím pochodom, treba uvoľniť tieto jarčeky, treba z nich urobiť mohutné rieky. Základom katolicizmu je Kristus, na ňom a v ňom rástla kultúra európska a teda aj slovenská. Pre ďalšie uskutočňovanie diela Kristovho je potrebný rovnaký génium, podobný génium jeho Zakladateľa. A taký génium jestvuje, je ním Duch. Preto je zle na svete, lebo v nás katolíkoch je primálo Ducha. Od nás závisí rozvoj mystického tela Kristovho a jeho diela, my sme sa stali vykonávateľmi zámerov a plánov Ducha. Stvorené svety a božie poriadky sú pre ľudí chladné, nesrozumiteľné, preto ich treba oživiť Duchom, treba ich sprístupňovať a propagovať apoštolovaním. Svetlo božskej múdrosti je zavreté do ľudskej mysle, v našej horlivosti je zapečatená dobyvateľská moc Krista. Áno, my máme moc zdokonaľiť stvoriteľské dielo božie. Či to nie je pre nás oblažujúce, sladko ohromujúce vedomie? Ale nemáme a nesmieme týmto vedomím oblažovať len seba. Blaženosť musí z nás sáľať i do nášho okolia, medzi našich bližných; aj oni musia vidieť, cítiť, prežívať radosť z náboženstva. Apoštolskou prácou musíme odpečať dobyvateľskú moc Kristovu, ktorá je v nás, otvoriť pokladnicu náboženských hodnôt, činmi ukázať lesk, krásu a silu duchovného života, aby sa aj iní potešili z nich, nadchli sa za ne, prijali ich za svoje ako najvznešenejší dar Stvoriteľa a uviedli ich do svojho života. Na svete je i preto zle, že náboženstvo sa mylne chápe len ako náuka. Nie, náboženstvo je činnosť.

je život. A keďže život sa rodí len zo života, aj najúčinnnejším prostriedkom obrodzenia sveta nie je naša veda, naša teológia a filozofia, ale naša láska, naše činy, náš život. Náboženstvo nepatrí len do kostola, ale aj do celého života. Podľa spôsobu prvých kresťanov všetko musíme obnoviť v Kristu. I rodinu, i obec, i politiku, i hospodárstvo, i školu, i úrad, ba i šport, zábavu a tanec. Keďže ľudstvo posudzuje hodnotu a nosnosť náboženstva podľa toho, ako sa ono uplatňuje v živote, volám Ťa, mladý priateľ, k činom. Slová vyšly z módy, aj také, čo zvestujú náboženské pravdy, svet ich počúva spiaco a podozrievačno, túži po činoch. A prvým, ba najhlavnejším činom je život, kresťanský život, tak, ako hovorí svätý Cyprián: „Non magna dicere, sed magna vivere!”

Do celého složitého moderného života uviesť božské zásady nestačia len kňazi. Kňazov je na toľké úlohy primálo, práce však priveľa. V kňazskej práci vznikajú medzery. Tieto medzery zaplniť je povinnosťou nás laikov. Svätosťou krstu a birmovania sme sa stali účastníkmi na mystickom tele Kristovom, preto my všetci sme zodpovední za krásu a slávu tohto tela, čiže všetci sme v akomsi smysle kňazmi. Tým, že prežívame požehnanie Kristovho vzkriesenia, zúčastňujeme sa i na jeho utrpení, a preto sme viazaní vykonať pre Boha i nejaké obete. Ozajstný kresťan túži byť podobný Kristu; táto podobnosť však nie je možná bez obeti a sebazaprenia. Život poskytuje dosť príležitostí zapierať sa, ovládať svoje vášne, obetovať sa za Krista, pracovať za neho. Aj tam, kde Ty žiješ, máš dosť príležitostí pracovať. Tvoji spolužiaci istotne nie sú všetci praktickými katolíkmi, nuž pousiluj sa, aby sa stali takými. Vhĺb sa do svojho poslania, zamysli sa nad osudom svojich kamarátov, precíť radosť, že máš možnosť priviesť k rozkvetu dielo, ktoré započal Kristus. Nečinnosť duchovenstva

robi ľudstvu nesmierne škody, ale aj lenivosť katolíckych laikov hatí a hasí prežiarovanie živlu božského na tomto svete. Keďže aj v nás laikoch je iskra božskej všemohúcnosti, musíme z nej v ohni obetí utvoriť mohutný plameň. Náš obetavý duch, chcúc byť ozajstným konárom na strome Kristovom, musí túžiť rozmnožiť chválu Boha tým, že vymaní svojich bližných z duchovných chorôb a z duchovného otroctva. Kresťan, ktorého nezaujímá osud bližných, marí božie milosti v sebe a spreneveruje sa svojmu apoštolskému poslaniu. „Ak niekto sa nestará o svojich, zaprel svoju vieru a je horší ako neveriaci“, vraví svätý Pavol. Je hrubý egoista. Kresťanská duša však necíti sa dobre v izolovanej cele svojho ja, túži začleniť sa do kolektívneho koncertu svetového. A tu zisťuje, že nie je sama, že s ňou je celé ľudstvo, že ju s ľudstvom spája život a osud, solidárnosť v radoostiach i v boji a zodpovednosti. Radosť kolektíva je aj jej radosťou, utrpenie kolektíva je aj jej utrpením, preto aj nepokoj kolektíva je aj jej nepokojom a kríza kolektíva je aj jej krízou. Ak sa má táto kríza pominúť, musíme všetci, vedení božskou náukou a osvietení Duchom Svätým, priložiť ruky k práci. Pravda, najprv treba seba vybudovať v milosti. Ale keď sa nám toto podarí, nesmieme sa zavrieť do seba, nesmieme sa nestarať o to, čo sa stane s ľuďmi pohybujúcimi sa okolo nás a čo bude s tou duchovnou spoločnosťou, ktorej sme členmi, nesmieme pozeráť, ako moderný človek, zlomený vo svojom ja, habká, zmieta sa v kráľoch vedúcich do skazy. Apoštolstvom modlitby, činu a príkladu musíme vplývať na výchovu svojich bližných, priviesť ich k pravde a k tomu, aby si obľúbili náboženstvo. O toto ide: vzbudiť v ľuďoch lásku k náboženstvu, ktorého hlavným prikázaním je láska k Bohu a bližnému.

„Drahý priateľ, usiloval som sa Ti objasniť

otázku, prečo celé ľudstvo nevidí v náboženstve svoju najvyššiu hodnotu a prečo túto hodnotu neprijíma. Príčin je viacej. Azda najdôležitejšia z nich je, že táto hodnota má málo ozajstných, horlivých šíriteľov, takých, ktorí by ju širili činmi, životom, že i ľudia, ktorí sa pokladajú za veriacich a nábožných, málo pracujú s Kristom, v Kristu, za Krista. Život uteká pred nami a za nami, je tvrdý a zakalený, klamný a boľavý, a my sa neusilujeme vyčistiť ho, rozhojníť o milosti, skrásliť nábožnými činmi a obveseliť láskou. Mnoho ľudí sa odvracia od Boha, a my sa neusilujeme šíriť lásku k nemu. Rozšírilo sa mylné presvedčenie, že je to výlučnou povinnosťou kňazov. A zatiaľ je to povinnosť nás všetkých. Veru tak. Zamysli sa nad týmito problémami, usiluj sa spríjemniť svojim bratom život láskou a z lásky pochodiacimi činmi. Ak máš rád Boha, usiluj sa o to, aby ho všetci ľudia mali radi; ak máš rád svojich priateľov, usiluj sa vyvieť ich z duchovnej biedy, do ktorej, možno z nevedomosti a proti svojej vôli, upadli. Nevyhovárať sa, že si laik, že nemôžeš nič urobiť pre mravnú obrodu ľudstva. Naopak, budeš mať väčšie úspechy, ako môže mať pri podobnej práci kňaz. Vieš, na kňaza ľudia pozerajú ako na profesionála, ktorý musí tak robiť, ako robí, ktorý musí tak kázať, ako káže, pretože vraj je za to platený. Zasväť svoje mladé sily tomu, ktorý je Cesta, Pravda a Život. Staň sa apoštolom nového, šťastného života, plného milosti!

Svedectvá vekov o Spoločnici Prostredníka.

Univ. prof.

P. Mag. Dr. Gašpar Friethoff, OP.

To isté učenie, čo starovek vyznával v protikladnom porovnaní, znamená ukazuje veľmi bohatý soznam mien, ktorými po všetky

veky svätá matka Cirkev Máriu neobyčajne ozdobilá. Cirkev nikdy nijakého svätého nepoctievala toľkými rozličnými menami, ako svätú Matku Božíu. Ale medzi toľkými menami je dosť takých, čo zjavne vyjadrujú Máriino sdruženie v diele Kristovom. Mnohé z nich sú už v prvých piatich storočiach, iné v nasledujúcich piatich, iné napokon v treťom päťstoročí. Tak napríklad v prvom päťstoročí:

Pomoc, Strážkyňa celej Cirkvi, Nová Eva, Žena, skrze ktorú sme spasení, Uzdraviteľka ľudí, Obroditeľka žien, Víťazkyňa svojho pohlavia, Ničiteľka nerestí, Bohyňa milosrdenstva, Útočisko naše, Sprostredkovateľka zúfajúcich, Pomocnica, Studňa živých vôd, Ručiteľka naša, Nádej hriešnikov, Pomoc v útlaku, Útecha truchliacich, Pristav v stroskotaní.

V druhom päťstoročí:

Jediný náš liek, Cesta spasná, Spasiteľka, Obnoviteľka života, Dielo nášho vykúpenia, Základ posvätenia, Svetlo národov, Okriatie mysle, Prostrednica, po Bohu Príčina nášho spasenia, Víťazkyňa nad starým hadom, Zdvihadlo padajúcich, Ochrankyňa pozemšťanov, Svetlo slepých, Podpora hriešnych.

V treťom päťstoročí:

Dcéra vedúca nás k Otcovi, Víťazkyňa nad diablom, Hrôza démonov, Zármutok diablov, Tábor boží, Pôvodkyňa odpustenia, Rodička milosrdenstva, Zmilovanie hriešnikov, Hojiteľka ľudskej biedy, Upokojiteľka, Osloboditeľka zajatých, Obnoviteľka stratených, Kotva, Ochrankyňa verná a mocná, Smieriteľka naša, Nádej klátiacich sa, Milosť hriešnikov, Nádej zúfajúcich, Utešiteľka usúžených, Ničiteľka pekla, Hubiteľka smrti, Odstraňovateľka rozbrojov, obranný Stít, ochranné Rameno, Rozvázovateľka zlôrečenia, Prosiateľka milosti, Obnoviteľka všetkých, Darkyňa pokoja, Spoločnica božského rozdeľovania. Príčina nádeje, Božia Almužníčka. Počiatok všetkého dobra.

Žriedlo dobier, Rozširovateľka Cirkvi, Obožovateľka smrtníkov, Skaza smrti a pekla, Božia Spoločníca, nepremožiteľné Vifazstvo, Obnovenie sveta, Sprostredkovateľka smierenia, Život sveta, Tíšiťka božieho hnevu, nepoškrvnená Obeta, Nádej sirôt, Záchrana celého sveta, Ospravedlňovateľka previnení, Pokladníčka milostí, Príčina smierenia.

Stojí za to pokojne prečítať tieto litánie a nad slnko bude jasnejšie, že Cirkev nehľadela na Máriu len ako na Matku Božiu, ktorá zrodila Spasiteľa, ale bola si vedomá toho, že Mária naozaj mala účasť na diele spásy. Tá účasť nemôže byť iná ako spolupráca s jediným Prostredníkom. Táto spolupráca zdá sa však jasnejšie vyjadrená v týchto litániách ako v samom (protikladnom) porovnaní. Dajme pozor! Nech nikto netvrdí, že toto vypočítanie veľmi rozličných mien len vtedy má cenu, ak sa najprv ukáže, čo každý, ktorý použil tieto mená, chcel vyjadriť tým alebo oným menom. Veď toto je otázka o rozvinutí a zahalenosti. Je nemožné, aby všetko sa rozvinuto nachádzalo vo všetkých storočiach. Ale ide o vecné, skutočné označenie. Či v slovách a menách, ktoré spisovatelia použili, objektívne je to, čo hľadáme, aj keď oni to nezamýšľali vyjadriť; a to, ako sa zdá, tým viacej sa nás dotýka, že tu nejde o dajaké vyjadrenie toho alebo onoho spisovateľa, ale o také veľké bohatstvá názvov, ktoré Cirkev po toľké storočia používala. Veď museli by sme ju veľmi obviňovať, keby pripustila toľké mená, objektívne naznačujúce veľmi veľkú Máriinu účasť v diele spásenia, kým by ju však Mária podľa jej učenia nemala.

Ústne podanie (tradícia) však svojou povahou nie je čosi napísaného, ale to, čo ako by sa podávalo z úst do úst. Preto nesmieme ústne podanie smiešať s ostatkami spisov starých spisovateľov, ktoré ostaly. Veď mnoho nie je na-

písaného a mnoho sa cez storočia stratilo. Takéto napísané veci nie sú ústnym podaním, ale prameňom, z ktorého podanie môžeme poznať. Iný prameň zasa je dnešná a jšia náuka Cirkvi, lebo keďže Cirkev nemôže blúdiť a ani nové pravdy sa nezjavujú, nevyhnutne vždy predkladala náuku, ktorú teraz učí, hoci ju vždy nepredkladala rozvinute. A preto musíme sa uchýliť k autorite učiacej Cirkvi, v ktorej prvé miesto má najvyšší učiteľ Cirkvi, totižto rímsky veľkňaz.

Aby sme to teda viacej osvetlili, odvolávame sa na vieroučné (úradné) Listy apoštolské pápeža Pia IX., zvané *Ineffabilis Deus*,¹ v ktorých nepoškvrnené počatie najblahošlavennejšej Panny Márie všetkým veriacim predkladá veriť nadprirodzenou vierou ako článok viery.

Musíme si dobre uvedomiť, že nejde o nejaký súkromný list pápežov, v ktorom ako bohovedec prejavuje svoju súkromnú mienku, ani o úradné breve, týkajúce sa tej alebo onej Kongregácie, v ktorom pápež mimochodom dotýka sa alebo vysvetľuje mienku bohovedcov. Ide o vieroučný list, napísaný pre celú Cirkev, východnú aj západnú, v ktorom najvyšší veľkňaz mocou neomylnosti, ktorú mu Boh dal, predkladá pravdu o nepoškvrnenom počatí ako od Boha zjavenú a preto ako takú, čo všetci veriaci majú pevne veriť. Je zrejmé, že pápež svoju neomylnosť používa len pokiaľ ide o toto jedno, že definuje pravdu, ktorú máme veriť, nie však nakoľko ide o to, čo predchádza sám výmer alebo čo po ňom nasleduje. No jednako nijaký katolík by sa neodvážil zapierať dôležitosť všetkého toho, čo pápež výslovne vyhlasuje a učí v bezprostrednom sporení so samým výmerom. Preto bohovedci z takej (veľkňazskej) pápežskej náuky čer-

¹ 8. decembra 1854.

pajú pravý bohovedecký dôkaz. Keď teda pápež prikróčuje k tomuto výmeru, ukáže, že aj v ústnom podaní aj v Písme svätom je obsiahnuté nepoškvrnené počatie, teda v prameňoch božieho zjavenia, v ktorom musí byť aspoň zahalené obsiahnuté, čo nám svätá matka Cirkev rozvinute verif predkladá. Je veľmi dôležité uvedomiť si, čo neskoršie širšie vysvetlime, že pápež na výslovnú žiadosť biskupov v tomto liste poukázal na pramene, aby totiž obhajcovia nového článku viery mohli ho ľahšie hájiť proti odporcom. Teda biskupi žiadali najvyššieho veľkňaza, aby ich poučil. Tak pápež učí biskupov o tom, že náuka o nepoškvrnenom počatí Máriinom podľa ústneho podania je v Písme svätom, a to takto: „Veru, cirkevní Otcovia a spisovatelia, nebeskou náukou vyučeni, ... vykladajúc slová, ktorými Boh podivne vzpružil nádej ľudského pokolenia, keď vravel: „Nepriateľstvo položím medzi tebou a ženou, medzi semenom твоjím a jej semenom“, učili, že touto božskou predpoveďou jasne a zrejme bol predpovedaný milosrdný Vykupiteľ ľudského pokolenia, totižto jednorodenný Syn Boží Ježiš Kristus, a naznačená jeho najblahoslavenejšia matka Panna Mária a spolu neobyčajne vyjadrené nepriateľstvo oboch voči hadovi. Preto ako Kristus, prostredník medzi Bohom a ľuďmi, prijavši ľudskú prirodzenosť, sotrel rukopis proti nám vydaného výroku a pribil ho na kríži ako víťaz, tak najsvätejšia Panna, najužším a nerozlučným putom s ním spojená, spolu s ním a skrze neho súc vo večítom nepriateľstve s jedovatým hadom a nad ním celkom zvíťaziac, jeho hlavu nepoškvrnenou nohou rozdrvila.“

Teda najvyšší veľkňaz, ktorý má hájiť a strážiť poklad viery a preto aj vysvetľovať,

učiac, výslovne vyhlasuje, že ústne podanie chápačo túto božskú predpoveď² o dokonalom Kristovom víťazstve nad diablom a o víťazstve jeho Matky, s ním spojenej nerozlučiteľným putom. A teda, keďže to víťazstvo iba vtedy môže byť vonkoncom dokonalé, ak blažená Panna nikdy nijako nebola pod diabolskou mocou, preto nepoškrvené počatie je obsiahnuté v onom texte Písma svätého. Keď totiž rozvinute a formálne zjavený je celok, tak pravda, každá časť, bez ktorej onen celok nemôže byť, zahalene je v ňom obsiahnutá. A preto z dokonalého súčasného víťazstva Krista a Panny bezprostredne vyplýva: Blahoslavená Panna je nepoškrvená počatá, ináč nemožné je jej víťazstvo, božsky zjavené.

Teda veľkňaz, zastávajúci svoj úrad najvyššieho učiteľa, učí nás dve veci: najsamprv na čo sme sa pýtali, totižto o sdrúžení Máriinom v spasnom diele Kristovom, o ktorom sme už čítali v protikladnom porovnaní starých a vo veľmi bohatom sozname mien vekov. Po druhé, že ono sdrúženie v spasnom diele Kristovom je Máriin podiel na najdokonalejšom víťazstve nad diablom, vylučujúc akékoľvek diablovo víťazstvo nad Máriou. To má nesmierny význam a preto viacej treba o tom uvažovať.

² Gen. 3, 15.

Chudobný Kristus.

Svätý Tomáš Akvinský, OP.

Slušalo sa, aby Kristus žil na tomto svete chudobne. Najprv preto, že to zodpovedalo kazateľskému úradu, pre ktorý prišiel, ako vraví Marek:¹ „Poďme do susedných miest a dedín, aby som i tam kázal; veď na to som prišiel.“ Lebo hlásatelia božieho slova musia byť oslo-

¹ 1. 38.

hodení od starosti o svetské veci, aby boli celkom uvoľnení pre kázanie. A to nemôžu vykonať tí, čo majú bohatstvo, preto sám Pán, posielajúc apoštolov kázať, vraví im: „Nemajte ani zlato, ani striebro.“ A sami apoštolovia vravia: „Nie je slušné, aby sme my opustili slovo božie a obsluhovali pri stoloch.“ Ďalej, ako Kristus prijal telesnú smrť, aby nám udelil duchovný život, tak znášal telesnú chudobu, aby nám udelil duchovné bohatstvo, podľa onoho 2 Kor. 8, 9: „Znáte milosť Pána nášho Ježiša Krista, že pre vás stal sa chudobným, hoci bol bohatý, aby ste vy zbohatli z jeho chudoby.“ Po tretie Kristus žil chudobne aj preto, aby jeho kázaniu neprivlastnila sa chamtivosť. Preto vraví svätý Hieronym, že keby jeho učeníci mali bohatstvo, zdalo by sa, že nekážu pre spásu ľudí, ale pre zisk; a ten istý dôvod je aj u Krista. Napokon aj preto, aby sa ukázala tým väčšia moc jeho božstva, čím sa zdal nižší v chudobe. Preto sa vraví v jednej reči efezského snemu: „Zvolil si všetko chudobné a všedné, všetko prostredné a väčšine neznáme, aby sa poznalo, že božstvo pretvorilo zemský obvod. Preto si vyvolil chudobnú matku, najchudobnejšiu vlasť, mal nedostatok peňazí. A to ti vysvetlia jasle.“

DO VÝŠAV.

Múdrosť nad múdrosť.

P. A. Massoulié, OP.

Jediné zamestnanie, dôstojné pre kresťanskú dušu, je poznávať Boha, večnú Pravdu, ktorá jediná môže nasýtiť nášho ducha. Ale aj z tohto poznávania treba vylúčiť zvedavosť a chcieť sa naučiť iba vedu lásky a milovania, o ktorej vraví apoštol. „Poznať lásku Kristovou, ktorá prevyšuje všetku vedomosť.“¹ Ach, čože anjelovi pomohlo, že mal také jagavé svetlo poznania a také vznešené vedomosti? Zaviniely jeho

¹ Ef. 3, 19.

záhubu. „Tvoja krása ťa olúpila o múdrosť“, povedal mu prorok.² Ale či krásou anjela nie je jeho múdrosť? Teda sama múdrosť spôsobila, že stratil múdrosť; inými slovami: zvedavosť ho pripravila o pravdu. O načo je nám také vysoké poznanie! Bezpochyby priblížilo by nás k stavu anjelov, ale uvrhlo by nás aj do podobného nebezpečenstva. Stačí poznať Boha, aby sme vedeli, že si zaslúži, aby sme jedine jeho milovali. Či viera nám nehovori dost o ňom, viera, ktorá je dar boží a ako by predchut toho vedenia, ktoré bude raz našou blaženosťou a dá nám zúčastniť sa na vedení Boha? Viera nás poučuje o najvnútornejších tajomstvách božstva, ktoré by nám prirodzený rozum nemohol odhaliť. Ak viacej treba, nože, ó moja duša, milujme Boha, lebo božské tajomstvá láske sa oznamujú. Boh je vševedúci, ako ho nazýva Písmo sväté, a preto veľmi zle by sme ho napodobňovali, keby sme chceli poznať niečo iné ako jeho alebo to, čo by nám nepomohlo získať jeho lásku. Lebo keby sme svojho ducha použili na plané poznávanie, proti samému Bohu obracali by sme to najbožskejšie, čo sme prijali, ako to svätý Dionýz vyčítal starým filozofom. Napokon, čože chceme vedieť o Bohu, aby sme ho milovali, keď vieme, že je pre nás mŕtvy? Ó Bože môj, nech mi nikdy na um neprichádza iná myšlienka! Nech so svätým Pavlom vravím: „Ó môj Bože, len Ježiša Krista chcem poznať, a to Ježiša Krista ukrižovaného. Len z tejto knihy chcem sa učiť; kiežby si ma o tom viacej poučil, aby si mi ukázal, ako si zaslúžiš, aby sme ťa milovali!“

² Ezech. 28, 17.

O márnosti sveta.

Svätý Augustín.

Tento smrteľný život, v ktorom teraz sme, je smrťou v porovnaní s oným životom; tak vrtkavo sa mení a nijako sa nespevňuje stálosťou, a veľmi krátko je jeho cesta. Čo je na svete, trati sa, pomíňa. Či tento život nie je to, čo Žalm vraví: „Za rána ako tráva hynie, za rána kvitne a míňa sa, pod večer padá, tvrdne a usychá“?¹ To jest každý človek. Všetok lísk ľudského pokolenia, pocty, moci, bohatstvá, hrozby, sú len rozkvitnutá tráva.

Vraviaš, že si šťastný? Vez, že ti, čo ti hovoria: Šťastný si, klamú ťa. „Ľud môj, ktorí ti nahovárajú, že si šťastný, tí ťa klamú a kazia cestu tvojich krokov.“²

¹ 89, 6.

² Iz. 3, 12.

Toto je kraj mŕtvych a v kraji mŕtvych je tvrdza, bôľ, strach, súženie, pokušenie, nárek, ston; tu sú klamlivo šťastní a naozaj nešťastní, lebo klamlivé šťastie je ozajstné nešťastie. Či nie je všetko dym a vietor? Či všetko nepomiňa, nebeží? A beda tým, čo prilipnú na pomiňajúcnosti, lebo s nimi pominú. Či nie je všetko ako dravá rieka, valiac sa do mora? A beda tomu, čo do nej padne, bo do mora ho stiahne.

Pri zapalovaní zore.

Svätá Brigita.

Mária hovorí svätej Brigite: Videla som tri po-
divné veci. Videla som totiž hviezdú, ale nie takú,
aká žiarieva na nebi; videla som svetlo, ale nie také,
aké svietieva na svete; pocítila som vôňu, nie ako
z bylín alebo z niečoho podobného, ale veľmi ľúbeznú
a naozaj nevýslovnú, ktorá ma vonkoncom naplňo-
vala, a radosťou som jasala. Vtom som začula akýsi
hlas, ale nie z ľudských úst. Keď som ho očula, dosť
som sa bála, lebo som myslela, aby to azda nebol
klam. A hneď sa predo mnou zjavil anjel boží ako
prekrásny človek, ale neodetý telom, a vravel mi:
„Zdravas', milosti plná, Pán s tebou.“ Keď som to
počula, čudovala som sa, čo to značí, alebo prečo ma
tak pozdravuje. Pravda, vedela som, že som nehodná
a pokladala som sa za nehodnú niečoho takého alebo
niečoho dobrého. Boh však môže robiť, čo chce. Vtedy
anjel druhý raz vravel: „A to sväté, čo sa z teba na-
rodí, volať sa bude Synom Božím, a ako sa jemu
zapáči, tak sa stane.“ Nepokladala som sa však za
hodnú, ani som sa anjela nepýtala, prečo sa to stane
alebo kedy; ale opýtala som sa, ako sa to stane, keď
ja nehodná som stať sa matkou Boha a ani muža ne-
poznávam. Anjel mi odpovedal, ako som hovorila:
Bohu nič nie je nemožné, ale čo chce urobiť, stane sa.
Keď som anjelovo slovo začula, mala som vrúcu túž-
bu byť matkou Boha a duša moja v láske hovorila:
Ajhľa ja, nech sa stane vo mne božia vôľa. Po tom
slove Syn Boží hneď sa počínal v živote mojom, a du-
ša moja pritom nevýslovne plesala a aj všetky údy.
A keď som ho mala v živote, nosila som ho bez bo-
lesti, bez ťažkosti a odporu v živote. Pokorovala som
sa vo všetkom, keďže som vedela, že všemohúceho
som nosila.

Tajomné opájanie.

Svätá Katarína Sienská, OP.

Keď tvor odpúta lásku a náklonnosť od seba
a složí ju všetku v Krista ukrižovaného, dostáva naj-

väčšiu dosažiteľnú dôstojnosť, lebo splyva v jedno so svojím Tvorcom. A čo lepšieho môže mať, ako byť sjednotený v tom, ktorý je všetko dobro? A nemôže sabe pričítať tú dôstojnosť a to spojenie, ale lásku. Lebo otrokyňa, ktorú by si panovník vzal za manželku, bola by preto vznešená, že len čo s ním bola spojená, stala sa panovnicou; nie však sama zo seba, lebo bola otrokyňou, ale pre dôstojnosť panovníkovu. Duša do Boha zamilovaná, ktorá je slúžkou a otrokyňou, vykúpenou krvou Syna Božieho, dostáva takú dôstojnosť, že ju nemôžeme nazývať slúžkou, ale panovnicou, manželkou Panovníka večného. To celkom súhlasí so slovom prvotnej Pravdy: „Slúžil Bohu neznačí byť otrokom, ale kráľovať.“ Zbavuje ju to aj otroctva hriechu a robí ju slobodnou. Teda istotne silné je toto dokonalé spojenie, že nehľadiac ani na dôstojnosť jej stvorenia, zdokonaľuje túto prvotnú dôstojnosť bytia spojením lásky a ctností, totižto spojením s jej Tvorcom. Taká duša svliekla so seba starého človeka a obliekla sa do nového, Krista, sladkého Ježiša. Vtedy je súca prijať a podržať milosť, ktorá jej v tomto živote dáva okusovať Boha; naostatok hľadá na neho vo večnom videní, kde sa upokojuje a získava dokonalý odpočinok a pokoj, lebo jej túžby sú splnené. To je príčina, že v tomto živote nemôže mať pokoja, keďže jej túžba nie je ukojená, kým nedosiahne večné spojenie s božskou bytnosťou; má len hlad a túžbu, kým je pocestnou a pútnicou v tomto živote, túžbu ísť priamou cestou a hlad dôjsť ku koncu a cieľu svojmu. Tá túžba pôsobí, že beží po ceste, ktorou kráčal Kristus ukrižovaný. Keby totiž nemala lásku k svojmu cieľu, to jest k Bohu, nič by nechcela vedieť o tejto ceste; ona nie je chmúrna, ani temná, ani trnistá, ale osvetlená pravým svetlom. Po tejto dráhe kráča Ježiš Kristus so svojou krvou, ktorý je tým svetlom. Niet tam tnia! je vonná, plná kvetov a lahodných plodov, preto len čo sa človek pridrží tej dráhy a sladkej cesty, zakúša takú sladkosť, že by radšej volil smrť, ako by s nej sišiel. A keby aj bolo vidno tnie na tejto ceste, ktorým by sa nám javilo trnie mnohých útrap a klamov diabolských a svet by sa proti nám staval s nadutou pýchou, vravím, že duša, ktorá má zaľúbenie v tejto ceste, na to nedbá, ale počína si ako ten, kto ide k ružovému kru, aby si odtrhol ružu a tnie nechá stáť; tak aj ona s útrapami a úzkosťami sveta: nevšíma si ich a trhá vonnú ružu pravej a svätej trpezlivosti, stavajúc si pred oči poznania krv Baránkovu, dávajúc život, ktorá je na konci tejto dráhy. Nože, všetci verní kresťania bežme k cieľu tejto krvi, za jej vôňou. Vtedy sa naozaj opijeme touto krvou, rozpálení a

strávení v sladkej božskej láske, splynieme s ním v jedno. Budeme si počínať ako opilec, ktorý nemyslí na seba, ale len na víno, ktoré pil a ktoré má ešte vypiť. Opájajte sa krvou pre Krista ukrižovaného; keď ju máte pred sebou, nedopúšťajte, aby ste smädcom umierali.

ŽIVOT.

Vojna pre pokoj.

Nevyhľadáva sa pokoj, aby sa viedla vojna, ale vedie sa vojna, aby sa dosiahol pokoj. Preto, keď bojuješ, buď mierumilovný, aby si tých, proti ktorým bojuješ, víťazstvom priviedol k užívaniu pokoja.

Svätý Augustín.

Katolícke náboženstvo.

Podľa metafyzickej úrovne všetky náboženstvá, okrem katolíckeho, bývajú niekedy až otrockou súčastkou určitých kultúr, prispôbených krajovým, národným a dejinným činiteľom. Iba katolícke náboženstvo, keďže je nadprirodzené a vyšlo z prebodnutého srdca Boha, umierajúceho na kríži, je vonkoncom a doslovne transcendentálne, nadkultúrne, nadrasové, nadnacionálne. Je to jedno zo znamení jeho božského pôvodu. A je to tiež znamenie, ktorému budú proti-rečič a ktoré bude príčinou utrpenia Cirkvi až do konca sveta. Dá sa očakávať, že preto môžu prísť kruté srážky, hádam také, aké boli v časoch apoštolských v cisárskom Ríme. Lebo na jednej strane nekresťanské národy nevedia odstrániť bludy a poverby z kultúry svojich náboženstiev, v ktorých sú ľudské hodnoty, hodné samy v sebe synovskej úcty. Kresťanský univerzalizmus musí im ukázať, ako náčim vykonať toto rozlíšenie a ako evanjelium si váži, dvíha a pozvoľna pretvára tieto jednotlivé hodnoty. A toto sa zvyčajne uskutočňuje krvavo. A učenie hlúpeho pozitivistického sociologizmu, ktoré sa šíri vo všetkých zemiach pod menom eurupskej vedy a podľa ktorého náboženstvo je iba zvláštnym ovocím nejakého spoločenského činiteľa (a kresťanstvo je zvláštnym ovocím európskych rás), túto prácu ne-ufahčí. A na druhej strane, keď u kresťanských národov sa znenší viera a láska, nastúpi potom vymyslený názor, že kresťanstvo, ktoré bolo oživujúcim prvkom ich dejinnej kultúry, je s ňou podstatne slia-
te. Veď či sa nenašli apoštolovia latinskej kultúry (ktorej nechceme nijako škodiť), ktorí boli presvedče-
ní, že naše náboženstvo je náboženstvom grécko-

latinským? Naozaj, strašný názor. Nepoznajú seba samých a zabúdajú na transcendentnosť toho, čo tvoria ich život, preto prakticky začnú uctievať pravého Boha tak, ako Efezania uctievali Dianu a primitívne kmene kmeňových bēžikov. Týmto kresťanský univerzalizmus musí pripomenúť, že evanjelium a Cirkev sa ich zmocní a jednako nedotkne sa ich nezávislosti, nepoškodí ani svojráz ich kultúry, ani štát, ani národ, len ich podriadi večným záujmom ľudského bytia, božiemu zákonu a láske Kristovej. A takejto činnosti kladie sa odpor.

Jacques Maritain.

Os Jeruzalem — Rím.

Duchom Svätým obrození a posilnení apoštolovia rozišli sa z Jeruzalema do všetkých končín zeme, aby oznámili národom víťazstvo ukrižovaného Krista. Veľkopiatočné udalosti v Jeruzaleme zakončili éru starozákonnú, a na Kalvárii bol zasadený strom Nového zákona, ktorého konáre sta ratolesťi zdravej a bujnej révy mali obkolesiť celý svet. Boli to apoštolovia, ktorí zalievali ten mladý strom Cirkvi novozákonnej v Jeruzaleme, a jeho mladé výhonky, ktoré rástly tak mohutne a rýchle, priväzovali na blízke i ďaleké kraje zemegule. Boly to nové cirkevné obce. Jedna z najsilnejších ratolesťi, o ktorú sa staral najmä svätý Pavol, vypučila smerom na Grécko, až napokon v Ríme vydala najbohatšie ovocie. Smrť Kristova v Jeruzaleme zakončila éru židovského zákona, smrť apoštolov Petra a Pavla v Ríme zakončila vládu pohanstva. Vtedy vznikla živá, duchovná, nezlomiteľná os Jeruzalem — Rím, ktorá dnes má spojencov na celom svete. Hej, celý svet sa drží osi Jeruzalem — Rím, lebo len od nej môže očakávať zabezpečenie pokoja časného a nádej na radosť v nebeskom Jeruzaleme. Pohľadte v duchu na dva póly tejto osi: Jeruzalem, — tam sú hmotné pamiatky života, smrti a víťazstva Vykupiteľa; Rím, — tam je majiteľ duchovného bohatstva kríža, Kristovho umučenia a víťazstva. Jeruzalem nám stále pripomína, že žil na svete Bohočlovek, Kristus, ktorý vykúpil ľudstvo a obnovil svet. Rím ústami Kristovho zástupcu na zemi nám neprestane hlásať večne platné pravdy, ktoré dal svetu Kristus na záchranu tela i duše. Tie dva oporné body kresťanstva musíme postaviť najmä v dnešných časoch do rozladeného života národov, lebo to sú piliere, na ktorých s božou istotou môžeme zabezpečovať všestranné šťastie všetkým národom. Rímskokatolícka os Jeruzalem — Rím má dvatisícročnú tradíciu a pozná najvyskúšanějšíe prostriedky, ktorými sbratáme všetky národy zeme. Držme sa jej, zamyslíme sa nad dejinným významom Kalvárie v Jeruzaleme, uvažujme

o božom poslaní rímskeho pápeža, a potom poznáme, akým požehnaním bude pre svet skalopevná vernosť Kalvárii a Vatikánu. — i —

Priateľstvo zbraní.

Výborné heslo! Ale rád by som vedel, čo by bolo lepšie: Priateľstvom dobíjať zbrane, alebo zbraňami priateľstvo? Nech je to akokoľvek, uvažujte, rozmýšľajte a pridajte na zaujímavé závery a názory. My katolíci musíme chápať toto svetové heslo v duchovnom smysle. Veď máme spoločné duchovné zbrane, sme bratia a sestry — teda viac ako priatelia — jednej duchovnej rodiny, sme údy jedného tela. Máme spoločný nadprirodzený život, spoločné sviatosti, spoločného veliteľa — zástupcu Kristovho, rímskeho pápeža; máme spoločný cieľ — najväčšiu slávu božiu a spásu nás všetkých. Teda v zbraniach a v majetku sme priatelia. Ale môžeme to aj obrátiť. Týmto spoločnými zbraňami vydobývame si priateľstvo. Rozdávať z duchovného bohatstva Cirkvi tým, čo sa na nás pozerajú ako na nepriateľov, láskou si vydobývame ich priateľstvo. Máme účinné spoločné zbrane: modlitby, hrdinské skutky, obetujeme ich za tých, čo sú nepriateľmi pokoja, teda nepriateľmi kresťanskej lásky. Taktó si ich získame, spriatelíme, lebo božia milosť ich obráti. Nuž buďme priateľmi duchovných zbraní. — i —

My tridsiatnici.¹

V istom čísle Smeru som sa dočítal to, čo nám často hádžu do očí, a prv ako by sa presvedčili, zlo-

¹ Uverejňujeme odpoveď tridsiatnika na niektoré poznámky v Smere o nábožensko-mravnnej výške tridsiatnikov (ba aj štyridsiatikov). Poznámam, že ich nepísal mladší muž ako tridsiatnik, lebo redaktor má už tri desiatky za sebou. Dalej, ako všetci tridsiatnici nie sú verejní hriešnici, práve tak nie sú ani svätci. Máme dobrých i zlých, ale najviac je tých vlašných, ľahostajných, a toho sa bojíme. Keď neveríte, presvedčte sa o tom v našich mestách a mestečkách. A príčina toho je zlá výchova, to sami uznávate. Ide teraz o to, ako všetko napraviť. Napokon neviem o tom, že by sa konala príprava na svätorečenie Svätopluka alebo Pribínu, cirkevné kruhy nie sú o tom informované. Citatelia nech posúdia, či o všetkých tridsiatnikoch môžeme tvrdiť to, čo píše v tomto článku náš tridsiatnik. Súďte spravodlivo a napíšte nám svoj úsudok. Redaktor.

mia nad nami palicu a odsudzujú: nespoľahlivý. Rozprával som sa o téme s vrstovníkmi. Zistili sme: boli nás to odsudzovanie. Prečo sa neohlásime, zaprotestu-jeme, napravíme?

S pokojom skúsených na ceste kríža v tomto stza-vom údolí odpovedám za toľkých: Neznáte nás. I v Smere písal asi o nás mladší, lebo tak smýšľajú o nás mladší. Sú i starší, oni o nás smýšľajú zas ináč. Chcel by som, aby nás poznali duchovní paslieri, od ktorých si nárokuje, aby nás viedli na ceste spásy našej duše, preto o nás píšem.

Keďže nechcem sa zdať príliš múdрым, ani nechcem luhaf, preto podľa príslovia: Kto mnoho hovorí, buď veľa vie, alebo veľa cigáni, budem krátky v reči. Keď stretáte tridsiatnika, vedzte, že tento vo svojom živote dva razy musel zúčtovať s výsledkami dvoch pomýlených výchovných systémov, ktorých kreatúrou mal byť on sám. Vidíte, preto on nevie sa púšťať s vetrom o závod, aby vás mladších predbehol, ale nechce byť ani balvanom klátiacim sa vám mladšiu pod nohy, aby ste na nich spadli, ako by si to priali starší. Prečo? Lebo vie, ako ťažko, prebolestne je prebudiť sa z omylov a začať ubitý znova. No tu to máš! Sám sa priznáva! Tridsiatnici sú nespoľahlivi! Nie, nie sú! Sú skúsení, vedia, že len zlatá stredná cesta predíde tomu, čo sa hovorí zrútením duše, ktoré oni dva razy prežili.

Pozrite, nás kfmili duševne meditáciou svätého života svätého Štefana, svätého Imricha, svätého Ladislava a svätej Margity, uhorských kráľov, potom, ako by nič, nás surovo vytrhli a kázali nám o muč-nikovi pravdy Husovi, vyhlasovali, že Cirkev však omyl napraví a musí Husa za svätého vyhlásiť ap. Teraz začína nás hriať milota svätého Svorada a Be-nedikta, svätého Cyrila a Metoda a našu dušu znepo-kojuje hlas krajný, ktorý chce buď Svätopluka alebo Pribinu prehlásiť za svätého. Z tej zmietajúcej agónie ducha vyšiel tridsiatnik vyliečený, ktorý prekypujúcu úctu svätých poručil príslušnej duli, odpútal sa od neprirodzenej dule a klania sa Bohu. Praktický prí-klad: Tridsiatnik navštevuje kostol len pre poldnu prevelebnej Sviatosti oltárnej, a nie napríklad len pre svätého Antonka.

Preto ty ho odsudzuješ: nespoľahlivý! Je on ním naozaj? Tak divne sa díva na nábožné spolky! Áno, pozri, pýtaj od tridsiatníka cirkevnú daň, dá ti ju bez slova, pýtaš od neho príspevok na boží hrob, nad-platí ti ho, ale ak chceš od neho, aby vstúpil, po-vedzme, do Oltárneho spolku, nevstúpi. Prečo? Lebo jeho horlivosť o slávu božiu a vaša v Oltárnom spolku sa nestotožňuje. Nuž, ale prečo? Budem krátky.

V spolkoch sa schádzate, aby ste písali zápisnice, volili funkcionárov, títo, aby dávali zprávy o účinkovaní spolku; sem-tam neusobraná modlitbička bez dostatočnej piety, a napríklad oltár zostane po roky s otlčenými soškami. Robíte čajový večierok s tancom, čistý výnos sa venuje napríklad na vymaľovanie kostola; ale neviete, že ten tridsiatnik vo všeobecnosti nevie tancovať, lebo mládenčil v krutom roku vojny a v rokoch biednych po vojne. Myslíte, že tam pôjde? A keď tam nepôjde, je on nespoľahlivý v náboženstve?

Tridsiatnika inteligenta nevie rozohniť ani Dr. Hanus v „Kultúre“ svojim katolíckym pluralizmom, ani F. Skyčák svojim stupňovaním katol. ideovosti, ani s totalizmom. Lebo je nespoľahlivý! Nie, krivdiš! Ten nespoľahlivý tridsiatnik nebadane kľučí pred svätostánkom a modlí sa: „Nedopusť Majster, aby som sa dal zväbiť slovami a stále sa meniacimi teóriami moderného sveta, alebo aby som popustil kvôli vášňam svojim z prísnosti svojho náboženského presvedčenia. Všetko pomínie, každý názor, každá falošná životospráva, len Ty zostaneš, Pane, na veky, a ja chcem zostať tiež len s Tebou. Verím, verím, verím“ (Körper)!

Tridsiatnik.

Novomanželom.

V týchto ťažkých časoch je jednou z prvých vašich starostí zabezpečiť hmotne nový kozub a zaistiť novej rodine každodenný chlieb. Ale i duchovný chlieb je predmetom veľkej starosti. Najťažším trestrom, ktorým sa Boh ústami proroka Amosa vyhrážal židovskému národu za nespravodlivosť, bola vyhrážka, že budú trpieť hlad, ale nie hlad po chlebe, ani smäd po vode, ale po slove božom. Hľadať budú slovo božie a nenájdu ho (Amos 8, 11—12). Ale viac ako hmotných ťažkostí a nedostatkov, ktoré vás v dnešných časoch môžu zastihnúť, musíte sa obávať, drahí novomanželia, hladu a nedostatku slova božieho. S láskou vyhľadávajte chlieb pre svoju dušu, slovo viery, poznanie pravdy, nevyhnutnej pre spasenie, aby vás kadejakí vyrábateľia sofizmov nestrhli do nemravnosti svojimi falošnými zásadami. Starajte sa, aby vaše duše a duše vašich detí usilovne pokračovali na ceste ctivosti, povinnosti a dobra. Dbajte, aby vždy boli nasýtené chlebom slova božieho. Chlebom nadprirodzeným, ktorý vlieva do duše silu šťastne prekonať cestu života a dosiahnuť blažený cieľ, kde vyvolení „nemajú hladu ani smädu“ (Apok. 7, 16). Nebuďte nedbali, ani leniví, ani hluchí pre slovo božie. Aj terazšie vážne časy sú hlasom, ktorým Boh hovorí. A to viac ako v hodinách šťastia a radosti. Je Pánom

nad búrkami a vetrami, ktorým rozkazuje svojim slovom. Desatoro, ktoré ľudia tak často nezachovávali, ohlásil Boh za rachotu hromov a bleskov. Dnes dáva hovoriť hučiacim vetrom a dunivým víchriciam za strachu smrteľníkov. Zdá sa, že mlčí, kráčajúc po nestálom živle mori a oceánov, uprostred hučania privalov, ktoré hádžu sem a tam ložky, vyrobené ľuďmi v zemských lodeniciach. Odbivujeme jeho kroky a jeho mlčanie! Táto búrlivá hodina je hodinou návratu k Bohu a spomienky na Boha. Pius XII.

Entelecheia.

Nedávno sme sa zamysleli nad tým, ako veľmi Drieschovi chýbala znalosť katolíckej náuky o probléme ľudských dejín a slobodnej vôle vôbec. Povšimnime si teraz, ako sa u neho prejavil tento nedostatok v jeho najvladnejšom odbore, v biológii. Vo svojej poslednej práci „Über höhere Probleme der Biologie“ 1941, zdôrazňuje svoje vitalistické stanovisko, ktoré opätovne vyhlasuje za radikálny dualizmus, ale tiež rozberá dnes zodpovedané otázky tohto systému, ktorý, ako vieme, učí, že organizmy nie sú iba stroje, ani nie azda stroje mimoriadnej komplikácie, lež že sú nadané zvláštnym regulačným princípom, pre ktoré zaviedol Aristotelovo meno entelecheia a ktorý, hoci je iba prírodný elementárny činiteľ, nemôže byť hmotný, ale musí byť nehmotný. Ako vieme peripatetická a scholastická filozofia tento princíp už dávno poznala, ako každý normálny zdravý rozum ľudský aj bez vyššieho vzdelania musí poznať, a užívala preň pomenovanie „psyché, anima“ ap. Tiež niektorí terajší moderní biológovia hovoria o psychoide, psychobiológii atď. Veľmi zaslúžilý nemecký fyziológ Otto Kestner je vitalistom drieschovského rázu, ale bráni sa označeniu „nehmotný“ princíp, lebo je to záporný názov a označuje aristotelovsko-drieschovskú entelechiu ako „časový“ faktor. Nemieni týmto princíp telesný alebo priestorový; ale názov časový faktor nie je dost šťastne volený, nakoľko zvädza k rozličným postranným predstavám. Proti názvu nehmotný sa taktiež vyslovil kardinál D. J. Mercier vo svojom slávnom diele „Psychologie“.¹ Ani táto slovná formulácia nie je šťastlivá. Môžeme dobre požadovať netelesný (tak to označuje aj sám Mercier) princíp vitálny ako prípad najnižšej možnej nehmotnosti. Táto je celkom zaborená do tela živých bytostí, a Mercier sa sám odvoláva na svätého Tomáša Akv., ktorý o tejto „anima“ brutorum výslovne vyhlásil, že je do

¹ Tome I, LL. vyd., 1923, str. 364.

organických tiel „penitus immersa”. Týmto by sme teda vyviazli z rozpakov. Ale Driesch ešte aj na samom sklonku svojho života opakoval, že tu máme pred sebou nerozlúštený problém, najmä: 1. odkiaľ sa tento entelechický faktor berie pri vzniku individuálnych organizmov a 2. kde sa podeje pri zániku organizmu; čerstvá mŕtvoľa sa vo svojom složení nelíši od tela, ktoré pred chvíľou bolo ešte živé, a kde sa teda podel vo chvíli odumretia spomenutého mŕtveho zvierafa? Akosi čitateľa naplňuje podivom, že aj v tejto svojej poslednej práci Driesch tento problém niekoľko ráz opakuje, hoci na túto otázku už sám dávno odpovedal; vyložil to kedysi veľmi názorne v tejto úvahe: nie je možné, aby človek sestrojil umele žijúcu bielkovinu. Ale dajme tomu, že by to niekedy ľudstvo dokázalo; nie je pri tom zasa ďalej možné, aby človek sestrojil z umelých živých bielkovín a iných náležitostí umelú bunku s umelým bunkovým jadrom a všetkými ostatnými bunkovými súčiastkami. To je pre človeka nemožné, a to navždy, usúdil Driesch, ale pripojil k tomu poznámku: Keby sa toto všetko stalo, sestrojili by sme tak nanajvýš bunku, aká je v prírode vo chvíli smrti, teda by sme sestrojili nanajvýš mŕtvu bunku.² Teda Driesch si bol toho veľmi dobre vedomý, že pri rozmnožovaní rastlín a živočíchov dostáva sa tento vitálny princíp z predchádzajúcej generácie, teda kontinuitou hmotného tela aj kontinuitou tohto časového entelechického činiteľa. Toto je jasné. Druhá otázka, kde sa podeje tento vitálny faktor po smrti zvierafa, zostalo mu nerozlúštiteľnou záhadou.³ Škoda, že nepoznal scholastiku! Svätý Tomáš Akv. napísal:⁴

² Entelechického činiteľa v organizme zvierafa znázornil pedagogicky Driesch takto: Nie je možné, aby niekto sestrojil umelý ľudský hrtan, ale dajme tomu, že by to niekedy niekto sestrojil; ale potom zase nebolo by možné, aby sa ten umelý ľudský larynx naučil hovoriť; ale povedzme, že by aj to bolo možné. Pomyslime si ďalej (nie je to možné), že by niekto sestrojil umelý ľudský larynx, ktorý by hovoril nemeccky, a ďalej (je to celkom nemožná vec, ale dajme tomu), že by sa tento larynx naučil ešte hovoriť francúzsky; ale keby sa toto všetko podarilo, taký umelý ľudský larynx nesestrojí nikdy nik, ktorý by luhal.

³ Driesch sa ocitol až na veľmi nebezpečnej hranici úvah o rozličných nehmotnostiach, ale o tom sa tu ďalej nemusíme zmieňovať.

⁴ Suma theolog. I, 118, 1.

Quidam posuerunt animas sensitivas animalium Deo creari. Quae quidem positio conveniens esset, si anima sensitiva esset res subsistens, habens per se esse et operationem... Et ideo cum non sit forma subsistens, habet se in essendo ad modum aliarum formarum corporalium, quibus per se non debetur esse, sed esse dicuntur, inquantum composita subsistentia per eas sunt. Teda aj táto vec je jasná. Vitálny faktor zvierafa nie je nadaný nijakou nehmotnou individualitou, tak ako duchová duša človeka, a preto teda entelechický princíp zvierafa s individuálnym počiatkom vzniká a zaniká s telom zvierafa, ktorého hmotnosť ničím nepresahuje. Aké strašné zdržanie vo vedeckom pokroku spôsobil v novom veku násilný odklon od pravej scholastiky!

Prof. MUDr. J. F. Babor.

LITERATÚRA.

SAINT AUGUSTIN: De l'âme a Dieu. De magistro, De libero arbitrio. Desclée de Brouwer et Cie, Bruges (Belgique) 1941, str. 524, viaz. fr. 35. V náuke sv. Augustína jeden z najzaujímavejších problémov, o ktorom sa tiež najviacej debatuje, je teória poznania. Dve diela svätého učiteľa: De magistro a De libero arbitrio, ktoré vydáva nakladateľstvo Desclée v tomto sväzku, obsahujú základné texty tejto teórie. Kniha obsahuje aj známe dôkazy sv. Augustína o božom jestvovaní „per veritates aeternas”. Napokon je tu aj riešenie problému, ktorému venoval svätec veľkú pozornosť a ktorý rozriešil v nadprirodzenom svetle tak, že musí uspokojiť aj tých najnáročnejších: problém zla. Najmä v dnešných časoch, keď sa zdá, že fyzické i mravné zlo začína triumfovať, načim sa vhlbiť do náuky sv. Augustína, lebo jeho riešenie vnesie veľa svetla do duševných temnôt mentality dnešného človeka. V knihe popri francúzskom preklade je aj latinský originál, ku ktorému sú pripojené vzácne vysvetlivky z celej augustínskej spisby. Na konci diela je obširny vecný soznam. Knižku odporúčam inteligentom, kňazom i laikom, lebo ti dnes potrebujú direktívy veľkého hipponského biskupa. Poznamenávam, že z Belgicka môžete už knihy objednávať. — im.

LOTHAR SCHREYER: Bildnis des Heiligen Geistes. Mit 24 Bildtafeln. Verlag Herder, Freiburg im B. 1941, str. 204, viaz. RM 7.50. Herderovo katolícke nakladateľstvo je už dobre známe na Slovensku. Poznajú ho najmä naši kňazi a bohoslovci, lebo tých zásobuje vybranou bohovedeckou i duchov-

nou katolíckou spisbou a vôbec knihami zo všetkých odborov kultúrneho života. Táto kniha o Duchu Svätom svedčí o veľkej pohotovosti a starostlivosti Herdera, s akou vychádza v ústrety duchovným potrebám katolíkov. Kto dnes hovorí o Svätom Duchu? Kto žije z jeho darov? Zdá sa, že pre mnohých je to „neznámy Boh“. Po krátkom úvode o umeleckých tvorbách o Svätom Duchu v šiestich hlavách je vysvetlená táto náuka: Najsvätejšia Trojica, Duch Svätý, Duch Svätý v živote Spasiteľa, Duch Svätý v živote Božej Matky, Duch Svätý v Cirkvi, Duch Svätý v živote dieťať božích. Každá otázka je vykladaná zo zjaveného učenia, z najstarších omšových kníh a vôbec z liturgie, ďalej náukou svätých Otcov, svätcov, mystikov, katolíckych bohovedcov od najstarších čias až po najnovšie, ba i mystickí pevcí sú pripustení k slovu. Duch Svätý oživuje Cirkev svätú i dnes, on je hybnou silou nášho duchovného života, len ho náčim poznať a podrobiť sa mu. Toto dielo vás o tom poučí. Hovoria v ňom ľudia, čo žili z Ducha Svätého, preto písali z dobre prežitej skúsenosti. Teória je doplnená životom z darov Ducha Svätého, takže čitateľ má pred sebou živú učebnicu školy Kristovho Ducha, v ktorej máme dozrievať na božie dieťky. Texty náuky sú sprevádzané 24 umeleckými obrazmi z najstarších čias kresťanstva až po najnovšie spôsoby znázorňovania hlbokých tajomstiev viery. Autor naozaj vybral to, čo v katolíckom umení bolo najkrajšie, aby čitateľovi aj opticky priblížil pravdy, o ktorých píše. Ku každému obrazu je pripojený vecný a dejinný výklad, takže obsah knihy a názorné vyobrazenie tvorí súladnú jednotu. Vonkajšia úprava je tiež vkusná, technické prevedenie fotografií prvotriedne, dôstojné predmetu, o ktorom sa v knihe píše. Vrelo odporúčam. — Im.

Dr. GABRIELE DOLEZICH: Frauen, die aus dem Glauben lebten. 2. Band. Verlag Benziger, Einsiedeln/Köln 1941, str. 160, broš. RM 2.80. viaz. RM 3.50. Nakladateľstvo Benziger vydáva krásnu zbierku životopisov katolíckych žien, ktoré v najrozličnejších životných okolnostiach vedely prežívať svätú vieru. V tomto sväzku je životopis hrdinky Melánie, Jany z Arku, Mechtildy z Hackeboru, Wibaraty zo St. Gallena. Pestrý život týchto katolíckych žien svedčí o tom, že každý úsek nášho života musí byť usmernený tak, aby v ňom vynikla krása náboženstva, a pritom aby nebola zanedbaná starostlivosť o veci pozemské alebo stavovské. Náboženský život nemôže prekážať rodinnému životu alebo plneniu stavovských povinností, hoci vyžaduje obeť a niekedy aj hrdinstvo. Ale práve tu sa ukáže veľkosť kato-

lickej ženy. Nie povrchnosť alebo ľahostajnosť, lež statočnosť a obetavosť je ozdobou žien, čo sa hlásia ku Kristu. Knižku vrelo odporúčam našim paniam i mladšej ženskej generácii. Kniha je vkusne upravená, môžete ju darovať na meno alebo pri iných rodinných slávnostiach. — im.

Dr. H. SCHNELL: Katholische missions-ärztliche Fürsorge 1941. Fränkische Gesellschaftsdruckerei Würzburg, Echter-Verlag. Str. 144, broš. RM 2.80. Je to ročenka katolíckeho misionárskeho lekárskeho inštitútu v Nemecku za rok 1940/41. Pracovali na nej viacerí odborníci, ktorí živo opísali svoj život a prácu medzi primitívnymi obyvateľmi misijných krajov. My sa nevieme vžiť do položenia lekárov, ktorí z lásky k nesmrteľným dušiam pohanov opúšťajú domov a svoj lekársky um, svoje skúsenosti venujú životu ľudí, ktorí o kultúre nevedia takrečeno nič. Liečia ich telesne, aby ich získali Bohu. Starajú sa o ich hmotné potreby, aby ich priviedli k svetlu a k poznaniu pravdy. Spolu s kňazmi misionármi zachraňujú duše a svojou hrdinskou obetavosťou dokazujú nadprirodzenú silu katolíckej lásky. V knihe je veľa obrázkov, na ktorých ich vidíme v spoločnosti tých, o ktorých by človek pochyboval, že sú ľudia. Ročenka bude zaujímať slovenských horliteľov zámoorských misií. — im.

ALOIS LEICHER: Licht aus dem Herzen des Gottmenschen. Verlag Ars sacra, Josef Müller, München 1941, str. 64, broš. RM 1. Svätej Margite M. Alacoque bolo zjavené, že svetlo, ktoré potrebujeme vo svojom živote, nájdeme v najsv. Srdci Ježišovom. Cestu, čo vedie k prameňom tohto svetla, chce autor ukázať v tejto knižočke. Načím najprv poznať všetky bohatstvá skryté v Srdci Ježišovom. V ňom je prameň svetla, lásky a pravdy. Svetlo, ktoré vyžiaruje z Ježišovho učenia a z jeho života, poukazuje nám súčasne na večnú pravdu, z ktorej kresťan musí žiť a podľa ktorej má zariadiť svoj život. V tomto svetle poznáme tiež skutočnú pravdu a správne shodnotíme všetko, čo je na zemi, lebo toto hodnotenie bude nadprirodzené. Kniha na rozjímanie; dá sa z nej čerpať aj na kázne. — im.

Dr. BERNHARD SIEBERS: Zum Traualtar. Vorbereitung zur Ehe. Verlag Ars sacra, Josef Müller, München 1941, str. 144 s 10 obrazmi, broš. RM 2.15. Vedome alebo aspoň v podvedomí u každého mladého človeka vynoruje sa postupne ideál, sfa nejaká hviezda, ktorá ho vedie k manželskému životu. Tento prirodzený hlas musí človek dobre pochopiť, musí poznať aspoň v hrubých črtách

stav, ktorý si volí na celý život, keď sa chce stať otcom alebo matkou. Siebers stručne ale vecne uvádza budúcich rodičov do nového životného prostredia, v ktorom začnú žiť, keď odídu od oltára. Načrtá najprv plán boží s manželstvom. V tomto rámci rieši všetky prirodzené povinnosti a práva manželov. Ale manželstvo je sviatosť, a tu autor poukazuje na pramene, z ktorých majú žiť katolícki manželia. Preberá rad-radom všetko, čo môže prísť v manželskom živote, aby mladí zavčas poznali všetko, ale správne, aby v budúcnosti nenastaly výkyvy, zapríčinené predchádzajúcou nevedomosťou. Knižočka je naozaj časová, písaná srozumiteľne, preto ju odporúčam mládeži, ktorá sa pripravuje na manželský stav. Ale poučia sa z nej aj manželia. — im.

JÓN SVENSSON: Za slunných dní. 2. vyd. Naklad. Vyšehrad, Praha 1941, str. 169, broš. Ks 28, viaz. Ks 38. Dostať v mis. kníhkupectve v Nitre. Veľký milovník mládeže celého sveta opisuje v tejto knihe najšťastnejší úsek svojho života, opisuje detské roky, ktoré prežil v ľadovej zemi Islandu. Svensson krásne a verne líči drsnú islandskú prírodu i jednoduchý, tvrdý a veselý život svojho rodného kraja. Sloh spisovateľov je jednoduchý, ale malebný a pôvabný. Vypráva prirodzene, nevyumelkovane, ale je isté, že je veľkým umelcom názorného, živého vypravovania. — im.

NOVÉ SLOVENSKÉ ŠKOLSTVO. Expozé ministra školstva a národnej osvety Jozefa Siváka, prednesené v Kultúrnom výbore Snemu Slovenskej republiky. Dostať v Štátnom nakladateľstve v Bratislave. — im.

Mládeži odporúčame: **F. HÁJ:** Školák Kajo Marík, diel prvý v slovenčine. Viaz. Ks 18. V češtine dostať diel 1.—6. Broš. Ks 128, viaz. 212. Misijné kníhkupectvo v Nitre. — im.

Vo zbierke „Poklady národného umění“ nakladateľstvo Vyšehrad vydalo nasledujúce sošity: **Dr. J. ČAREK:** Palác Clam-Gallasovský; **Dr. D. LÍBAL:** Zlatokorunský klášter; **Dr. A. BIRNBAUMOVÁ:** Horažďovice; **V. RICHTER:** Středověká Telč. Každý sväzok po Ks 7.50.

PFLEGER K.: Geburt der Welt aus Christus; — eine Weihnachtsbetrachtung. Verlag Ars sacra — München. Text dvojfareb. form. 8, str. 48, RM 1.40. Pre Slov. 25% sľava. Adam nám zanechal dedičný hriech — Kristus dedičnú radosť. Či každý naozaj chápe túto radosť vo svojej podstate? Zdá sa, že nie. Nasvedčuje tomu dnešný sociálny poriadok.

Prežiť Vianoce je veľa viac, ako len sladkastá nálada svätvečera v rodinnom kruhu. V betlehemskej noci našlo ľudstvo záchranu; no dnes miesto radostného pokoja hlásaného anjelmi sa zdá, že nastupuje satan svoju „triumfálnu cestu“ svetom. To konštatuje Pflieger a prichádza na varovný záver: „Svet musí urobiť miesto Kristu, ak sa nemá stať obeťou démonov.“ Hovori to vážnymi slovami. Jeho slová vychádzajú od srdca a chce, aby sa dostaly zas k srdcu. Ak sa len Kristus znovu nenarodí a nebude trvalo prebývať v srdciach ľudských, ľudstvo nenájde pokoja. Knižku vrelo odporúčame. — pm.

DOM ODON LOTTIN, OSB: *Considérations sur l'état religieux et la vie bénédictine*. Desclée, de Brouwer, Paris 1941. Str. 97. Cena neurčená. — Lottin, mních mont-césarského opátstva, oprel svoje Úvahy o rehoľnom stave o mocnú bohovedeckú kostru, a preto jeho knižka má pečať logickej spoľahlivosti. Najsamprv osvetľuje pojem rehoľnej duše, vlastne duše nábožnej, keďže celý jej život dýcha ctnosťou nábožnosti. Tá pôsobí, že človek životne uznáva svoju závislosť od Boha, vzlieta myslou k Bohu v modlitbe a jeho vôľa, láskou rozpálená, odďáva sa službe božej. Teda duch a vôľa k Bohu smerujú a jemu sa podrobujú. Aby bolo zaistené plné, dokonalé uskutočňovanie ctnosti nábožnosti v jej dvoch podstatných úkonoch, totižto v zacielovaní mysle a vôle k Bohu, na to je určený rehoľný stav. Tri rehoľné sľuby sú mohutné opory, ktoré nedovoľujú výkyvy z tohto nadprirodzeného zamierenia. Rehoľný stav podobá sa záhrade, v ktorej mocnejšie rastie a rozvíja sa ctnosť nábožnosti. Rehoľný stav však má rozličné podoby. Niektorí sú prostými rehoľníkmi, iní zasa mníchmi. Najmä u nás tieto dva pojmy sa veľa ráz zamieňajú; jednako medzi nimi je rozdiel. Aj prostý rehoľník aj mních zaistujú si smerovanie ducha a vôle k Bohu rehoľnými sľubmi; ale mních používa ešte druhú oporu: vzdaluje sa od sveta, ale zato žije v mníšskej obci. Teda mníšsky život je prostriedok na uskutočnenie dokonalosti rehoľného stavu. A napokon je ešte stav cenobitský, samotársky, pustovnícky; teda je to prostriedok na uskutočnenie mníšskeho ideálu a mníšsky stav je prostriedok na uskutočnenie rehoľného ideálu. Rehoľný ideál je tu najvyšší cieľ, ktorému je podriadený stav mníšsky aj cenobitský. Nakoniec Dom Lottin načrtá duchovné línie benediktínskeho života a jeho hlbokú krásu. Lottinovo dielko, myšlienkovy ozaj bohaté naplnené, odporúčame tým, čo sa zasvätili vznešeným rehoľným ideálom, ako aj tým, čo chcú poznať tento utešený útvar kresťanskej životnosti. — fr. a. —

OPRAVA. V minulom čísle na str. 89 v článku p. prof. MUDr. Babora miesto furibilnom má byť futuribilnom. V tom istom čísle na str. 92 nadpis Lutherovej knihy treba opraviť takto: **Über die absonderliche Vermeinung eines Astrologi.**

Dary na študentský tlačový fond: J. E. Ján Vojtaššák, biskup spišský Ks 500; Dr. František Hrušovský, poslanec, riaditeľ, Kláštor pod Znievom Ks 100; MUDr. G. R. Hoffmann, Snina Ks 100; J. Černák, farár Bohunice Ks 64; MUDr. J. Štepán, primár Levoča Ks 64; A. Dužeková, Tr. Biskupice Ks 63.50; V. Trstenský, farár Dolný Kubín, Ks 50; P. Korbeľ, kaplán Ružomberok, Ks 50; I. Kšíňan, kaplán Domaňža, Ks 13; M. Zeibrová, N. Čhlumec, Ks 51; L. Molčan, riaditeľ, Trenčín, Ks 23; I. Gajdoš, Prievidza, Ks 6; prof. J. Kohút, Kláštor pod Znievom, Ks 15; pi. Bartanusoová, Trenčín, Ks 17; J. Pős, kaplán, N. Pravno, Ks 30; prof. M. Kollárik, Prievidza, Ks 25; Aug. Vlčko, Topoľčany, Ks 8.50; J. Laktiš, adm. Jedl. Kostolany, Ks 30; Št. Precner, kaplán, Veselé, Ks 4; Ant. Turaz, farár, Čajkov, Ks 23.50; Št. Gabura, reštaurátor, Nové Mesto n/Váhom, Ks 14; A. Reppová, Bratislava, Ks 4; J. Boček, Trenčín, Ks 14; V. Košík, kaplán, Žilina, Ks 9; K. Kopernická, Trenčín, Ks 14; A. Fančovičová, V. Bytča, Ks 4; P. Maxoň, Bratislava, Ks 14; I. Pokorná, Žilina, Ks 8; J. Kýša, učiteľ, Píla, Ks 13.0; MUDr. J. Pešek, primár, Levoča, Ks 4; J. Vojtech, M. Leváre, Ks 14; A. Jusko, škôldozorca, Sabinov, Ks 14; A. Daničková, Trenčín, Ks 8; J. Lovíšek Rapček, Pov. Podhradie, Ks 20; J. E. Dr. Karol Kmefko, biskup Nitra, Ks 14; V. Kállay, dekan-farár, Púchov, Ks 14; G. Kollárová, Ružomberok, Ks 20, M. Ballková, Tvrdošín, Ks 4; Fr. Bernadič, dekan, Sereď, Ks 4; primár MUDr. J. Lukáč, Trenčín, Ks 4; Dr. B. Rajcová, Bánovce nad Bebravou Ks 14.

Darcom Pán Boh zaplať!

Svojim čitateľom odporúčame

Katolícke noviny.

I Je to ústredný orgán katolíckej akcie na Slovensku, preto nesmie chýbať ani v jednej rodine katolíka-inteligenta!

Katolícke noviny

I prinášajú časové úvahy a štúdie zo všetkých odborov národného aj náboženského života. Zaujímajú vždy správne stanovisko ku všetkým prejavom nášho verejného života, udávajú najsprávnejšie smernice pre náš katolícky súkromný aj verejný život.

Dozviete sa v nich i o drobnej činnosti katolíckych pracovníkov na Slovensku a o živote Cirkvi svätej na celom svete. Preto každý smerista nech si pokladá za katolícku povinnosť odberať

K A T O L Í C K E N O V I N Y
a získavať im odberateľov, lebo je to jediný **N Á Š** týždenník v Republike.

Objednávky prijíma administrácia **KATOLÍCKYCH NOVÍN** v Bratislave, Ulica Rodobrany 12.

S M E R, revue pre duchovný život. Vydávajú trenčianski dominikáni. Zodpovedný redaktor Dr. I. Müller. Používanie novinových známkov povolené výmerom Min. dopr. a ver. prác, rezort poštový v Bratislave pod. čís. 144.487-III/1-1940. Dozorný pošt. úrad Trenčín. — Tlač: V. Čelko, Trenčín.